

Editorial

Bez stresu o strese...

„Zasadol si na vás šéf? Zmeňte zamestnanie!“ hlási veľkoplášna reklamná tabuľa nemenovanej personálnej agentúry. Oznam, ktorý upútal pozornosť mnohých z nás – nezamestnaných, ale aj zamestnaných. Pri nezamestnaných je to zrejme. Násť si prácu nie je ľahké a tak akékoľvek „promo“ na personálnu agentúru, vnímajú ako „šancu“. U zamestnaných sa to dotýka tej skupiny ľudí, ktorá síce prácu má, ale z nejakého dôvodu v nej necíti spokojnosť, resp. cíti stres a pocit nenaplnenia. Týmto smerom sa uberala aj kampaň Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia, ktorá sa v posledných dvoch rokoch venovala problematike zdravých pracovísk bez stresu, pretože práve stres a psychosociálne riziká patria medzi najzávažnejšie otázky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Až polovica pracovníkov v Európe uvádza, že stres a nepohoda na pracovisku sú bežným javom, s ktorým súvisia aj vymaňované pracovné dni, či choroby z povolania.

Aj keď kampaň Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia jednoznačne preukázala, že akýkoľvek stres, či už pracovný alebo v osobnom živote škodí zdraviu, stále je táto téma vnímaná ako okrajová a nepochopená. Aj napriek tomu, že pri pracovnom strese vidíme stúpajúcu tendenciu, je riešenie pracovných problémov, ale aj ich eliminácia naďalej problematická. Ak však budeme na stres a psychosociálne riziká pozerat' ako na organizačnú záležitosť a nie na individuálny problém jednotlivca, bude možné ich riadiť rovnako ako akékoľvek bezpečnostné, či zdravotné riziko na pracovisku.

Čo spôsobuje stres? Na jednej strane sú to často zlé vzťahy na pracovisku, odporujúce si pracovné úlohy, zlá organizácia práce, psychické a sexuálne obťažovanie, nespokojnosť zamestnancov s finančným alebo kariérom postupom, stres vyvolaný množstvom časovo ťažko zvládnuteľných úloh, či strach zo straty zamestnania a tým aj strata zdroja pravidelného príjmu. Na druhej strane je tu snaha človeka byť užitočný, realizovať sa v práci, ktorá ho naplňuje a vidí v nej zmysel.

Reklamné motto zo začiatku tohto textu sa snaží upútať pozornosť, preto je veľmi konkrétne. Ale je ozaj také jednoduché zmeniť prácu? Každá životná zmena vyžaduje určitú dávku odvahy a priatelia „diskomfortu“. A práve zmena zamestnania je sama o sebe tiež stresujúcou záležitosťou. Rozhodnutie je obzvlášť ťažké u ľudí, od príjmu ktorých závisia ďalší rodinní príslušníci. Okrem zaužívaného stereotypu, kolegiálnych vzťahov a určitého pocitu istoty tu zohrávajú úlohu aj ďalšie aspekty.

Na druhej strane si treba uvedomiť fakt, že časy, kedy zamestnanec vydržal na „prvom“ pracovisku od prvého dňa nástupu do pracovného života po ukončení školy až do dôchodku, sú nenávratne preč. Hlavne mladšie generácie sú otvorenejšie zmenám a neváhajú prácu zmeniť počas svojich aktívnych rokov aj niekoľkokrát.

Je zrejme, že stresu a psychosociálnym rizikám sa nevyhneme „zmenou zamestnania“, pretože nadmerná pracovná záťaž, či zlá organizácia práce, nás môže „postihnúť“ aj v novom zamestnaní. Je však dôležité si uvedomiť, že nemožno akceptovať pracovné podmienky, ktoré poškodzujú naše zdravie, či už je to zdravie fyzické alebo psychické, a že stres a psychosociálne riziká možno riadiť a ovplyvňovať tak „stresovú záťaž“ zamestnancov.

Práve tomu mala napomôcť aj kampaň Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia, ktorá síce bola v „platnosti“ v rokoch 2014 – 2015, ale jej ukončením sa neskončili snahy agentúry o zlepšovanie problematiky v oblasti stresu a psychosociálnych rizík. Cieľom kampane bolo zvýšiť informovanosť a zlepšiť naše chápanie stresu, poskytnúť zamestnancom a zamestnávateľom podporu a praktické nástroje na riadenie rizík, ktoré stres spôsobuje a poukázať na prínos riadenia psychosociálnych rizík. To, koľko si z tejto kampane odniesli, je už individuálna záležitosť každého jednotlivca, či spoločnosti. Treba však veriť, že kampaň vniesla viac „svetla“ do problematiky stresu a psychosociálnej záťaže na pracovisku a pomohla tak upriamiť pozornosť odbornej verejnosti na túto tému.

(redakcia) ■

Obsah

Editorial

Bez stresu o strese... 1

BOZP adresne

Ekonomické náklady na pracovné úrazy a choroby z povolania (2.) 2

■ RNDr. Miroslava Kordošová, PhD.

Z praxe

Analýza pracovných úrazov 7

■ Ing. Laurencia Jančurová

Na jednu tému

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci v oblasti agentúrneho zamestnávania (5.) 9

Odporúčania pre prax

Kontroly v oblasti technických zariadení 11

■ Mgr. Vladimír Jurík

Aktuálne zo sveta

Činnosť národného kontaktného miesta EU-OSHA a medzinárodné aktuality 17

■ Ing. Laurencia Jančurová

Záchrana života

Zásady poskytovania prvej pomoci – intoxikácia 19

■ Bc. Radovan Hribík

NIP informuje

Aktuality Národného inšpektorátu práce 22

Normotvorba

Zoznam STN, ich zmien a opráv vydaných tlačou a oznámením vo vestníku ÚNMS SR 23

■ Ing. Tamara Paceková

EKONOMICKÉ NÁKLADY NA PRACOVNÉ ÚRAZY A CHOROBY Z POVOLANIA (2.)

Odvodová povinnosť úrazovo poisteného zamestnávateľa, úrazové poistenie v SR

*RNDr. Miroslava Kordošová, PhD.,
Inštitút pre výskum práce a rodiny,
Bratislava*

Pri každej ľudskej činnosti a práci vzniká isté nebezpečenstvo, ohrozenie a často aj pracovné úrazy, či choroby z povolania. Úrazové poistenie slúži pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu a choroby z povolania. Je konštituované ako povinné poistenie zamestnávateľa, ktoré ho má ochraňovať pred rizikom ekonomickej záťaže pre prípad jeho zodpovednosti za škodu vzniknutú v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania jeho zamestnancom, ktoré mu vyplýva zo Zákonníka práce. Preto, na rozdiel od nemocenského a dôchodkového poistenia, je povinné úrazové poistenie viazané na zamestnávateľa, ktorý je v pozícii poistenca a platí si úrazové poistenie. Príspevok je pokračovaním série z predchádzajúceho čísla a venuje sa odvodovej povinnosti zamestnávateľa a úrazovému poisteniu.

V oblasti poistných vzťahov úrazového poistenia je najvýznamnejším systémovým prvkom určovanie **odvodovej povinnosti poistenca**, ktorým je zamestnávateľ.

Odvodová povinnosť zamestnávateľa sa určuje z vymeriavacieho základu na platenie poistného jeho zamestnanca, resp. jednotlivých zamestnancov, t. j. vymeriavacím základom zamestnávateľa na platenie poistného na úrazové poistenie je teda vymeriavací základ jeho zamestnanca zistený za rozhodujúce obdobie, ktorým je v súlade s § 139 zákona o sociálnom poistení (NR SR č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) kalendárny mesiac, za ktorý sa platí poistné na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Vymeriavací základ na platenie poistného na strane zamestnanca tvorí zdaniteľný príjem zo závislej činnosti plynúci zamestnancovi z výkonu tohto druhu zárobkovej činnosti okrem príjmov, ktoré nie sú predmetom dane alebo sú od dane oslobodené a príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie platených zamestnávateľom.

Do vymeriavacieho základu zamestnanca sa ďalej zahŕňajú:

- **príjem z rozdelenia zisku obchodnej spoločnosti alebo družstva**, ak zamestnanec nemá účasť na základnom imaní takejto spoločnosti,
- **príjmy plynúce zamestnancovi z výkonu zárobkovej činnosti**, na ktorú sa podľa európskych koordinačných nariadení (napr. dočasne vyslaní zamestnanci alebo agentúrni zamestnanci) alebo podľa medzinárodnej zmluvy aplikuje právna úprava systému sociálneho zabezpečenia SR (s výnimkou príjmov oslobodených od dane alebo príjmov, ktoré nie sú predmetom dane podľa právnych predpisov príslušného štátu).

Minimálny vymeriavací základ zamestnanca, za ktorého platí poistné na jednotlivé podsystemy sociálneho poistenia a preddavky na verejné zdravotné poistenie zamestnávateľ, je v intenciách **zákona č. 663/2007 Z. z.** o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov. Suma minimálnej mzdy zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou za rok 2016 je 405 €, prípadne jej pomerná časť, ak zamestnanec má dohodnutý kratší týždenný pracovný čas (vrátane činnosti

uskutočňovanej na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru) alebo v príslušnom mesiaci neodpracoval všetky pracovné dni.

Maximálny vymeriavací základ na platenie jednotlivých súm poistného na jednotlivé podsystemy sociálneho poistenia je pre zamestnanca ustanovený v § 138 zákona, ale pre zamestnávateľa ako poistenca úrazového poistenia nie je podľa § 138 ods. 10 zákona vymeriavací základ obmedzený najvyššou výškou, t. j. vždy je pre platenie poistného zamestnávateľom na úrazové poistenie rozhodujúci neobmedzený vymeriavací základ jeho zamestnanca a nie jeho limitácia 5-násobkom sumy priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve SR (určenej Štatistickým úradom SR) zistenej za dva roky (spätne), ako je to v prípade ostatných podsystemov sociálneho poistenia (v súčasnosti: 2016 – maximálny vymeriavací základ na platenie poistného predstavuje sumu 4290 €).

Osobitne zákonodarca definuje vymeriavací základ na platenie poistného pri kategórii zamestnancov, ktorí vykonávajú zárobkovú činnosť v právnom vzťahu na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (dohodou o vykonaní práce a dohodou o pracovnej činnosti) s dohodnutou nepravidelnou odmenou ako zdaniteľným príjmom zo závislej činnosti, alebo ktorí vykonávajú zárobkovú činnosť na základe dohody o brigádnickej práci študentov, pričom pri tejto kategórii na rozdiel od zákonnej príjmovej hranice determinujúcej jej účasť v systéme dôchodkového poistenia (pre rok 2014 to bola suma 159 € u osoby, ktorá dovŕšila 18 rokov a 68 € pre žiaka strednej školy, ktorý nedovŕšil 18 rokov veku) je vymeriavacím základom na platenie poistného na úrazové poistenie zamestnávateľom plná suma odmeny ako mesačného príjmu z každej dohody o brigádnickej práci študentov (ak v danom mesiaci žiak alebo študent uskutočňuje zárobkovú činnosť na základe viacerých dohôd o brigádnickej práci študentov).

Napokon, vymeriavací základ na platenie poistného na úrazové poistenie je modifikovaný vyplatenou sumou zdaniteľného príjmu zo závislej činnosti po zániku povinného poistenia zamestnanca (napr. po skončení pracovnoprávneho vzťahu) takým spôsobom, že tento dodatočne vyplatený príjem sa pomerne rozpočíta medzi všetky mesačné vymeriavacie základy na platenie poistného určené v poslednom roku trvania povinných poistných vzťahov zamestnanca v systéme sociálneho poistenia (§ 139b zákona).

Zamestnávateľ určí sumu odvodu poistného na úrazové poistenie percentuálnou sadzbou z jeho vymeriavacieho základu, a to je podľa § 293 zákona 0,8 % až do 31. decembra 2017.

Tento prístup rovnej percentuálnej sadzby však nekorešponduje s úmyslom zákonodarca vyjadreným v § 133 zákona zaviesť odstupňované percentuálne sadzby poistného v závislosti od nebezpečnostných tried (1. až 10. trieda), do ktorých mali byť zamestnávateľia zaradení na základe prevažujúcej skupiny ekonomických činností, ktoré vykonávajú v súlade s odvetvovou klasifikáciou ekonomických činností.

Nebezpečnostná trieda má vyjadrovať zhodnotenie bezpečnostného rizika pri každej skupine ekonomických činností podľa kritérií upravených v § 133 ods. 3 zákona (ako sú náklady vynaložené na úrazové dávky a štatistické údaje o počte jednotlivých zákonom definovaných kategórií pracovných úrazov na 1 000 zamestnancov).

Obdobne boli z dôvodu rovnej percentuálnej sadzby vylúčené z účinnosti poistné inštitúty úrazového poistenia, ako je prídržka k poistnému a zľava z poistného na úrazové poistenie upravené v § 134 zákona. **Tento stav nemožno označiť za stav súladný s princípom sociálnej spravodlivosti alebo dokonca ani s aktuálne preferovaným poistným princípom v sociálno-poistovacom modeli.**

Charakteristika odvodovej povinnosti zamestnávateľa na úrazové poistenie sa završí poznatkom, že **zamestnávateľ nie je povinný platiť poistné na úrazové poistenie počas obdobia, keď je táto povinnosť vylúčená aj na strane jeho zamestnanca** (§ 140 zákona, napr. zamestnanec je dočasne práceschopný, osobne a celodenne ošetruje rodinného príslušníka vymedzeného na účely poskytovania ošetrovného alebo poberá materskú).

Odvod poistného vykonáva zamestnávateľ. Splatnosť poistného je podľa § 143 ods. 2 zákona previazaná na výplatný termín miezd zamestnancov stanovený u zamestnávateľa. Ak je výplata miezd pre jednotlivé organizačné útvary zamestnávateľa rozložená na rôzne dni, poistné je splatné v deň poslednej výplaty miezd zúčtovaných za príslušný kalendárny mesiac. Ak nie je taký deň určený, poistné je splatné v posledný deň kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, za ktorý sa platí poistné. Ak deň splatnosti poistného pripadne na sobotu a na deň pracovného pokoja, poistné je splatné v najbližší nasledujúci pracovný deň.

Pracovné a sociálne podmienky a BOZP v daňových výdavkoch

Výdavky zamestnávateľa na pracovné a sociálne podmienky a starostlivosť o zdravie zamestnancov sú daňovo uznaným výdavkom v rozsahu a za podmienok ustanovených v **zákone č. 595/2003 Z. z.** o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZDP“). Základné podmienky pre daňovú uznateľnosť takéhoto výdavku sú zadané v § 2 písm. i) zákona o dani z príjmov.

Podľa tohto ustanovenia daňovým výdavkom je výdavok (náklad) na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov preukázateľne vynaložený daňovníkom, zaúčtovaný v účtovníctve daňovníka alebo zaevidovaný v evidencii daňovníka podľa § 6 ods. 11 alebo 14 ZDP, ak zákon neustanovuje inak. Ďalšie podmienky pre uznanie výdavkov na pracovné a sociálne podmienky a starostlivosť o zdravie zamestnancov do daňových výdavkov zamestnávateľa sú osobitne upravené v § 19 ods. 2 písm. c) ZDP. Podľa citovaného ustanovenia daňovými výdavkami, ktoré možno uplatniť len v rozsahu a za podmienok tu ustanovených, sú výdavky vynaložené:

1. na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a hygienické vybavenie pracovísk,

2. na starostlivosť o zdravie zamestnancov,
3. na vzdelávanie a rekvalifikáciu zamestnancov,
4. na výchovu a vzdelávanie žiakov v stredných odborných školách a žiakov v odborných učilištiach,
5. na stravovanie,
6. na mzdové a ostatné pracovnoprávne nároky.

Úrazové poistenie je konštituované ako povinné poistenie zamestnávateľa, ktoré ho má ochraňovať pred rizikom ekonomickej záťaže pre prípad jeho zodpovednosti za škodu vzniknutú v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania jeho zamestnancov, ktoré mu vyplýva zo Zákonníka práce.

Na rozdiel od nemocenského a dôchodkového poistenia, **povinné úrazové poistenie je viazané na zamestnávateľa**, ktorý je v pozícii poistenca a platí si úrazové poistenie.

Úrazové poistenie vzniká zamestnávateľovi odo dňa, v ktorom začal zamestnávať aspoň jednu fyzickú osobu uvedenú v § 16 zákona, zaniká dňom, v ktorom nezamestnáva ani jednu takúto fyzickú osobu (§ 24 zákona).

Súčasná právna úprava už nemá charakter odškodnenia, spočívajúceho v náhrade škody, ale je koncipovaná ako **poistný systém prevažne kompenzačného charakteru**. Niektoré úrazové dávky majú v zásade nadstavbový charakter k dôchodkovým dávkam (*invalidný dôchodok*) alebo k nemocenským dávkam (*nemocenské*), čo sa premieta aj do podmienok nároku na tieto úrazové dávky alebo na ich výplatu a na určovanie ich sumy.

Z úrazového poistenia je po splnení zákonom ustanovených podmienok poskytovaných **10 úrazových dávok** (§ 13 zákona) prevažne peňažného charakteru:

1. úrazový príplatok,
2. úrazová renta,
3. jednorazové vyrovnanie,
4. pozostalostná úrazová renta,
5. jednorazové odškodnenie,
6. pracovná rehabilitácia (vecná dávka) a rehabilitačné,
7. rekvalifikácia (vecná dávka) a rekvalifikačné,
8. náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia,
9. náhrada nákladov spojených s liečením,
10. náhrada nákladov spojených s pohrebom.

Osobný rozsah úrazového poistenia

Osobný rozsah úrazového poistenia znamená vymedzenie okruhu osôb, ktoré majú pri splnení stanovených podmienok nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia v prípade poškodenia zdravia alebo smrti v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Osobný rozsah úrazového poistenia stanovuje zákon.

Poberateľom úrazových dávok môže byť:

- **zamestnanec**, ktorý je u zamestnávateľa v pracovnom, štátnozamestnaneckom alebo služobnom pomere, alebo vykonáva práce na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru,
- **člen družstva**, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu,
- **pestún** v zariadení pestúnskej starostlivosti,
- **doktorand** v dennej forme doktorandského štúdia,
- **a ďalšie osoby v postavení zamestnanca** (ústavný činiteľ, verejný ochranca práv, poslanec), resp. i väzni, a to v prípade, keď pracovný úraz alebo choroba z povolania vznikli pri plnení pracovných úloh, v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh alebo pre plnenie pracovných úloh,
- **iná fyzická osoba**, napr. žiak strednej školy a študent vysokej školy, ktorí utrpeli úraz alebo im vznikla choroba z povolania pri praktickom vyučovaní v období odbornej (výrobnej) praxe,
- **fyzická osoba vykonávajúca základnú službu, náhradnú alebo zdokonaľovaciu službu** v rámci vojenskej služby v ozbrojených silách, resp. civilnú službu,
- **dobrovoľný člen horskej služby**,
- **člen banského záchranného zboru**,
- **dobrovoľný zdravotník a ďalšie osoby**, ktoré dobrovoľne vykonávajú spoločensko-prospešnú činnosť, ktorá nie je pravidelná (ich okruh taxatívne vymedzujú predpisy),
- **manžel, manželka, nezaopatrené dieťa, resp. fyzická osoba**, voči ktorej mal poškodený vyživovaciu povinnosť alebo žil s ňou v spoločnej domácnosti, a to v prípade smrti poškodeného v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Princíp bonus – malus

v systéme úrazového poistenia

Účelne fungujúci systém úrazového poistenia má prispievať k posilneniu preventívneho pôsobenia na zvyšovanie BOZP v zamestnávateľských subjektoch. Nástrojom, ktorého cieľom je motivovať zamestnávateľov k prevencii pracovných úrazov a chorôb z povolania, je zavedenie **prirážok (malus)** a **zliav (bonus)** k poistnému na úrazové poistenie.

Uplatnením systému bonus – malus sa umožní, že zamestnávateľ bude môcť do určitej miery regulovať svoje odvodové zaťaženie stanovené systémom úrazového poistenia.

Pre uplatňovanie **systému bonus – malus** sú stanovené nasledovné zásady:

- Prirážka k poistnému na úrazové poistenie sa ukladá zamestnávateľovi v prípade, ak je úroveň bezpečnostného rizika u zamestnávateľa vyššia, ako priemerné bezpečnostné riziko zistené za všetkých zamestnávateľov zaradených (pre účely stanovenia poistného na úrazové poistenie) do rovnakej skupiny ekonomických činností.
- V závislosti od percenta prekročenia priemernej úrovne bezpečnostného rizika sa stanoví počet percent prirážky k poistnému úrazového poistenia. Výška prirážky je pre zamestnávateľa platná v období kalendárneho roka nasledujúceho po roku, kedy sa prirážka k poistnému na úrazové poistenie určila.
- Zľava z poistného na úrazové poistenie sa poskytuje zamestnávateľovi na poistnom na úrazové poistenie vtedy, ak je v príslušnom období úroveň bezpečnostného rizika u zamestnávateľa percentuálne nižšia ako priemerné bezpečnostné riziko u zamestnávateľov zaradených do rovnakej skupiny ekonomických činností.
- Ukladanie prirážok a poskytovanie zliav z poistného na úrazové poistenie je ekonomickým nástrojom pôsobiacim na zvýšenie zainteresovanosti zamestnávateľov na zlepšovaní starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

Sadzby úrazového poistenia

Výška poistného úrazového poistenia sa určuje percentuálnou sadzbou z vymeriavacieho základu zamestnávateľa za rozhodujúce obdobie (príslušný mesiac). Vymeriavacím základom zamestnávateľa je úhrn vymeriavacích základov jeho zamestnancov. Vymeriavací základ zamestnanca tvoria príjmy zamestnanca za vykonanú prácu (ktoré podliehajú dani z príjmu fyzických osôb, resp. nepodliehajú dani z príjmu z dôvodu dvojitého zdanenia) a náhrady mzdy za dovolenku, sviatok, prekážky v práci a pod.

V prechodnom období po zavedení úrazového poistenia je uplatnený princíp rovnakých východiskových podmienok pre všetkých zamestnávateľov, tzn. **je stanovená jednotná sadzba poistného na úrazové poistenie** (0,8 % z vymeriavacieho základu zamestnávateľa).

Po uplynutí prechodného obdobia je sadzba závislá od zaradenia zamestnávateľa do jednej z desiatich nebezpečnostných tried podľa prevažujúcej skupiny ekonomických činností vykonávaných zamestnávateľom.

Táto skupina je podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (OKEČ), ktorú vykonáva pre zamestnávateľa najväčší počet jeho zamestnancov. Nebezpečnostná trieda je kategória charakterizovaná stupňom úrovne bezpečnostného rizika, ktorý je špecifický pre vykonávanie určitej skupiny ekonomických činností.

Bezpečnostné riziko pre každú skupinu ekonomických činností sa určuje na základe vyhodnotenia priemerných štatistických ukazovateľov charakterizujúcich početnosť a závažnosť pracovných úrazov a chorôb z povolania a relatívny počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (s prihliadnutím na sumu nákladov vynaložených na úrazové dávky).

Skupina ekonomických činností, ktoré vykazujú porovnateľnú úroveň bezpečnostného rizika, je zaradená pre účely úrazového poistenia do jednej nebezpečnostnej triedy. Zatriedenie ekonomických činností do desiatich nebezpečnostných tried umožňuje stanoviť **diferencované sadzby úrazového poistenia** (od 0,3 % do 2,1 % z vymeriavacieho základu) v závislosti od objektívnej miery nebezpečnosti, resp. rizikovosti vykonávania jednotlivých ekonomických činností a dosiahnutej úrovne starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri ich vykonávaní.

Bonus

Z latinčiny „dobrý“. Ide o zľavu, alebo zvýhodnenie poistenia za priaznivý škodový priebeh. Naopak, pri poistnej udalosti z viny poisteného sa bonus postupne odoberá, resp. uplatňuje sa tzv. *malus*.

Malus

Z latinčiny „zlý“. Je opakom bonusu a bude využívaný poisťovními v prípade častého plnenia z poistenia zodpovednosti. Jeho zámerom nie je poškodiť poisteného, ale viesť k zodpovednejšiemu chovaniu pri svojej prevádzke podniku a zabrániť zneužívaniu poistenia zodpovednosti. Prvé roky bude regulovaný, potom ho budú poisťovne môcť stanoviť podľa vlastnej úvahy.

Úrazové poistenie je rovnako ako nemocenské poistenie schopná poskytovať súkromná sféra. Ak má byť zachovaný jeho povinný charakter, mala by byť zamestnávateľom umožnená voľba subjektu, ktorý by takéto poistenie poskytoval. Štát potom stanoví minimálne plnenia, pričom poisťovne na trhu by si mohli konkurovať sadzbami a presným ohodnotením rizikovosti jednotlivých zamestnávateľov. Na rozdiel od súčasného stavu by sa vytvoril tlak na zamestnávateľa predchádzať pracovným úrazom, a to hrozbou zhoršenia **rizikového ratingu**.

V súčasnosti fond úrazového poistenia rovnako ako v prípade nemocenského poistenia generuje vysoký prebytok.

Podľa pôvodného znenia zákona bolo poistné vo výške 0,8 % obmedzené dátumom 31. decembra 2006.

Po tomto období sa mali v záujme zvýšenia zainteresovanosti zamestnávateľov na zlepšovaní starostlivosti o BOZP uplatňovať diferencované sadzby poistného uvedené v § 133 zákona č. 461/2003 Z. z., a to sadzba poistného na úrazové poistenie pre zamestnávateľa zaradeného do:

- **prvej** nebezpečnostnej triedy **0,3 %** z vymeriavacieho základu,

- **druhej** nebezpečnostnej triedy **0,5 %** z vymeriavacieho základu,
- **tretej** nebezpečnostnej triedy **0,7 %** z vymeriavacieho základu,
- **štvartej** nebezpečnostnej triedy **0,9 %** z vymeriavacieho základu,
- **piatej** nebezpečnostnej triedy **1,1 %** z vymeriavacieho základu,
- **šiestej** nebezpečnostnej triedy **1,3 %** z vymeriavacieho základu,
- **siedmej** nebezpečnostnej triedy **1,5 %** z vymeriavacieho základu,
- **ôsmej** nebezpečnostnej triedy **1,7 %** z vymeriavacieho základu,
- **deviatej** nebezpečnostnej triedy **1,9 %** z vymeriavacieho základu,
- **desiatej** nebezpečnostnej triedy **2,1 %** z vymeriavacieho základu.

Rovnako sa novelou **zákona č. 461/2003 Z. z.** v znení neskorších predpisov o rok posunul termín uplatnenia ďalšieho ekonomického nástroja – prirážky k poistnému na úrazové poistenie a zľavy z poistného na úrazové poistenie.

Podľa § 134 k poistnému na úrazové poistenie sa ukladá prirážka alebo sa poskytuje zľava v závislosti od úrovne bezpečnostného rizika u zamestnávateľa zistenej porovnaním s priemerným bezpečnostným rizikom zisteným za všetkých zamestnávateľov zaradených do rovnakej skupiny ekonomických činností podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností.

Ak je zistená úroveň bezpečnostného rizika u zamestnávateľa **percentuálne vyššia** ako priemerná hodnota vypočítaná za celú skupinu zamestnávateľov zaradených do rovnakej skupiny podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností, v rozsahu:

- do 25 % prirážka sa neuloží,
- nad 25 % do 50 % uloží sa prirážka 1 % k poistnému,
- nad 50 % do 100 % uloží sa prirážka 2 % k poistnému,
- nad 100 % do 200 % uloží sa prirážka 3 % k poistnému,
- nad 200 % uloží sa prirážka 4 % k poistnému.

Ak je zistená úroveň bezpečnostného rizika u zamestnávateľa **percentuálne nižšia** ako priemerná hodnota vypočítaná za celú skupinu zamestnávateľov zaradených do rovnakej skupiny podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností, v rozsahu:

- do 25 % zľava sa neposkytuje,

- nad 25 % do 50 % poskytuje sa zľava 0,5 % z poistného,
- nad 50 % do 75 % poskytuje sa zľava 1 % z poistného,
- nad 75 % poskytuje sa zľava 2 % z poistného.

Tieto princípy sa však v súčasnosti neuplatňujú!

Prevenencia v úrazovom poistení

Systém sociálneho úrazového poistenia by mal byť postavený predovšetkým na **princípe prevencie**. Rozumie sa pod tým súbor opatrení zameraných (na základe výsledkov analýz pracovných úrazov a chorôb z povolania) na zisťovanie, obmedzovanie alebo odstraňovanie rizík a rizikových faktorov vyskytujúcich sa u viacerých zamestnávateľov, ktorých cieľom je obmedzovanie a odstraňovanie príčin vzniku poškodenia zdravia.

Z terajšieho poistenia PÚ a CHZP, ktoré vykonáva *Sociálna poisťovňa* v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, sa zatiaľ tvorí „*nadprodukt*“ pretože:

- V terajšom poistení sa vôbec nerieši prevencia. Ak by sa prevencia realizovala, tak by to tiež niečo stalo. Predpokladá sa, že prevencia by mohla predstavovať náklady približne vo výške 5 až 10 % vyplateného odškodnenia, čo by v súčasnosti mohlo predstavovať približne asi 4 mil. €.
- Terajšie odškodnenie poškodených zamestnancov je veľmi nízke a neodráža skutočnú finančnú hodnotu náhrady straty života, alebo poškodenia zdravia pracovným úrazom, alebo chorobou z povolania.
- Vo vyspelých krajinách EÚ (napr. Rakúsko) sa zo „*zisku*“ úrazového poistenia kryjú náklady aj na budovanie samostatných úrazových nemocníc, rehabilitačných centier a pod.
- V Rakúsku (napr. úrazová poisťovňa AUVA, ktorá je verejnoprávna inštitúcia, spravovaná na bipartitnom základe zamestnávateľmi a zamestnancami) nie je stanovená horná hranica (limit) nákladov vynaložených na uzdravenie (operácie, lieky, liečenie, pomôcky a pod.) postihnutého PÚ a CHZP.

U nás je tento limit zavedený a umelo sa tým znižujú náklady (čím vzniká značný prebytok FP), čo ide však na úkor liečenia, úrovne uzdravenia a výšky odškodnenia poškodených zamestnancov, prípadne na úkor úrovne odškodnenia ich rodín ako pozostalých po úmrtí ich životela v dôsledku PÚ.

(Pokračovanie v nasledujúcom čísle na tému: **Úrazové poistenie SZČO**) ■

ANALÝZA PRACOVNÝCH ÚRAZOV

Ing. Laurencia Jančurová,
Národný inšpektorát práce,
Košice

Prípád

Zamestnanec XY (ďalej len „poškodený“) pracoval v kritický deň ako pomocný pracovník pri lise. Spolu s poškodeným pracovali na lise ešte ďalší dvaja pracovníci. Poškodený ručne vkladal materiál (kovové trubky o priemere cca 20 mm) do nástroja. V nástroji sa materiál po každom zdvihu barana posunul, pričom v každej polohe sa vykonala iná operácia lisovania. Hotové kusy po niekoľkých operáciách vypadávali v zadnej strane lisu, kde ich odoberal a kontroloval ďalší pracovník A. Pracovník A spúšťal lis do chodu, ovládal ho dvojručným ovládaním, ktoré bolo umiestnené na samostatnom stojane, pričom stál po pravej strane poškodeného. Tretí pracovník B odoberal hotové kusy, ktoré vypadávali z nástroja na druhej strane lisu. Počas vkladania jedného z kusov došlo k pritlačeniu ruky poškodeného nástrojom. Keď pracovník A začul výkrik, ihneď zastavil lis, pričom sa stal svedkom toho, že ruka poškodeného ostala zakliesnená v nástroji. Potom pracovník A opätovným stlačením ovládačov dvojručného ovládania zdvihol baran lisu a poškodenému tak uvoľnil ruku. Následne bola poškodenému poskytnutá prvá pomoc a zabezpečený odvoz do nemocnice. Pri úraze utrpel poškodený viacnásobné poranenia zápästia ľavej ruky – traumatické amputácie, zatvorené zlomeniny, poškodenie šliach a nervov, ktoré boli lekárom klasifikované ako ťažká ujma na zdraví.

Zistené skutočnosti:

- Poškodený pracoval u zamestnávateľa ako pomocný manipulačný pracovník na základe pracovnej zmluvy s personálnou agentúrou, trvajúcej ku dňu úrazu spolu 1 mesiac a 1 deň.
- U užívateľského zamestnávateľa, kde sa stal pracovný úraz, poškodený pracoval celkovo 1 mesiac a 1 deň.
- Medzi personálnou agentúrou a užívateľským zamestnávateľom bola uzatvorená *Rámcová dohoda o dočasnom pridelení zamestnancov* zo dňa DD. MM. RR.
- Pracovisko, na ktorom poškodený pracoval, bolo rozhodnutím príslušného *Regionálneho úradu verejného zdravotníctva* zaradené do 3. kategórie rizika z titulu *nadmerného hluku*.
- Poškodený absolvoval u užívateľského zamestnávateľa školenie z predpisov BOZP, ktoré zabezpečil externý autorizovaný bezpečnostný technik.
- Užívateľský zamestnávateľ predložil dokument *Poverenie na obsluhu tvárniacich strojov*, na základe ktorého preukázal poverenie poškodeného na obsluhu lisov. Poučenie poškodeného vykonal zamestnanec zamestnávateľa.
- Poškodený mal od užívateľského zamestnávateľa pridelené pracovné rukavice a chrániče sluchu. Pracovný odev a obuv nemal pridelené, hoci podľa *Rámcovej dohody o dočasnom pridelení zamestnancov* mu ich mal užívateľský zamestnávateľ poskytnúť. Ten nevedel evidenciu o pridelovaní OOPP zamestnancom.
- V hodnotení rizík, vypracovanom užívateľským zamestnávateľom sú na pozícii obsluha lisu a pri manipulácii s výliskami (odoberanie, nakladanie a kontrola) identifikované ohrozenia „odretie, porezanie na hranách výliskov“ a ako opatrenia sú určené osobné ochranné pracovné prostriedky, ktoré poškodenému neboli pridelené.
- Pracovný priestor lisu bol v mieste obsluhy vybavený dvoma optickými clonami, umiestnenými nad sebou na stĺpových stojanoch, ktoré boli skrutkami upevnené o podlahu. Clony mali dĺžku cca 50 cm a boli upevnené ku stojanom pomocou imbusových skrutiek.
- Meraním bolo zistené, že horný lúč spodnej optickej clony je v úrovni cca 31 cm od úrovne plochy stola lisu a dolný lúč hornej optickej clony je na úrovni cca 48,5 cm. Pracovný priestor nástroja začína približne na úrovni 37 cm od plochy stola. Medzerou medzi hornou a dolnou clonou vznikol tak nechránený priestor o výške cca 17,5 cm, ktorý sa zároveň nachádzal približne na úrovni vkladania materiálu do nástroja.
- Bezpečnostné clony boli vyrobené v Kórei, nemali značku zhody a ani výrobný štítok.
- Počas funkčných skúšok dvojručného ovládania a optických clón neboli zistené nedostatky, t. j. že za účelom spustenia do chodu sa museli stlačiť obidve tlačidlá súčasne, a pri narušení priestoru optických lúčov sa pohyb barana lisu okamžite zastavil. Z uvedených skúšok bol vyhotovený videozáznam.
- Priestor zadnej časti lisu je vybavený bezpečnostnou clonou.

- Na lise sa nachádzali tlačidlá núdzového zastavenia na prednej strane rámu lisu, na prenosnom dvojručnom ovládaní, na centrálnom paneli a tiež na zadnej strane lisu v priestore odoberania hotových výliskov.
- Jednotlivé polohy prepínača režimov neboli viditeľné z dôvodu znečistenia.
- Na stroji boli bezpečnostné upozornenia v anglickom jazyku. Neboli preložené do slovenského jazyka.
- Zamestnávateľ predložil certifikát a protokol o overení bezpečnostných parametrov tvárniaceho stroja lisu podľa STN 21 0700, ktoré vykonala spoločnosť XY so záverom, že lis spĺňa požiadavky stanovené STN 21 0700. Kontrola bola vykonaná po tom, čo bol lis premiestnený na nové miesto. Na základe nameraného času dobehu barana lisu $T = 230$ ms, bola vypočítaná minimálna bezpečnostná vzdialenosť od pracovného priestoru 460 mm. V predmetnom protokole o overení bezpečnostných parametrov nie je uvedená a ani nebola kontrolovaná žiadna optická bezpečnostná clona.
- Umiestnenie bezpečnostných optických clôn na lise v čase vzniku úrazu nevyhovovalo, nakoľko nameraná vzdialenosť clôn od zvislej roviny stola lisu bola 125 mm a vzdialenosť 175 mm od pracovného priestoru nástroja, čo je menej ako minimálne dovolená 460 mm, vypočítaná na základe výsledkov pri meraní dobehu barana lisu.

Zhrnutie zistení pre stanovenie zdroja a príčin úrazu:

- V okamihu vzniku úrazu stroj nespĺňal bezpečnostné požiadavky v tom, že na lise sa nezastavili pohyblivé časti skôr, ako sa ruka obsluhy dostala do zóny nebezpečenstva. Ak tvárniaci stroj obsluhujú dvaja zamestnanci, každý z nich musí mať samostatné ovládanie. Pri inštalácii bezpečnostnej clony pred nebezpečným pracovným priestorom nie je povinná požiadavka dvoch ovládacích zariadení. Dva páry bezpečnostných clôn boli však umiestnené tak, že medzi nimi bola medzera 175 mm a vzdialenosť bezpečnostných clôn od nástroja bola tiež cca 175 mm.
- Na základe výsledkov merania dobehu barana lisu pri medzere medzi clonami 175 mm minimálna bezpečnostná vzdialenosť umiestnenia bezpečnostných clôn od nástro-

ja mala byť 460 mm + 850 mm (celkovo 1 310 mm, pričom skutočná vzdialenosť v čase úrazu bola iba 175 mm). Takáto inštalácia bezpečnostných clôn mala za následok, že bezpečnostné clony nezaznamenali v dostatočnom predstihu ruku a následne včas nezastavili baran lisu, ktorý spôsobil pritlačenie ruky poškodeného v nástroji.

Na základe uvedených skutočností a zhodnotením dôkazov boli určené:

► *Zdroj pracovného úrazu:*

III – 20 – lisy, kladivá, buchary (kľukový lis HCDS – 400, výrobné číslo XX, rok výroby 2008, kórejský výrobca)

► *Príčina pracovného úrazu:*

2 – chýbajúce alebo nedostatočné ochranné zariadenia

l) Nedostatky zistené v príčinnej súvislosti s úrazom:

- Zo strany poškodeného – **neboli zistené porušenia predpisov.**

- Zo strany zamestnávateľa:

- **Lis HCDS – 400**, výrobné číslo XX, rok výroby 2008/5, 400 ton, výrobca XX Kórea, ktorý spôsobil poškodenému pracovníkovi úraz pri vkladaní materiálu do nástroja, **nezodpovedal požiadavkám ustanoveným v bezpečnostno-technických predpisoch** v tom, že pohybujúce nebezpečné časti lisu sa nezastavili skôr, ako sa ruka dostala do zóny nebezpečenstva, čo je porušením povinnosti vyplývajúcej z § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov, v nadväznosti na nariadenie vlády SR č. 392/2000 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov.

Po vykonaní obhliadky miesta úrazu vydali inšpektori práce okamžite ústny zákaz ďalšieho používania tvárniaceho stroja a následne vydali rozhodnutie o zákaze používania predmetného lisu. Obsah protokolu z vyšetrovania úrazu bol prerokovaný so štatutárnym zástupcom spoločnosti a s obsahom protokolu z vyšetrovania úrazu bol oboznámený zástupca zamestnancov pre BOZP. ■

PONUKA SPOLUPRÁCE * PONUKA SPOLUPRÁCE

Hľadáme nových autorov!

Informujte sa nezáväzne a prezentujte vaše skúsenosti
a znalosti na stránkach časopisu

BEZPEČNOSŤ PRÁCE v praxi

Telefón: 02/ 58 10 20 27 • mobil: 0911 25 89 70

e-mail: bozp@wolterskluwer.sk

BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVIA PRI PRÁCI V OBLASTI AGENTÚRNEHO ZAMESTNÁVANIA (5.)

Zodpovednosť za poškodenie zdravia dočasne prideleného zamestnanca

Zákon o BOZP ani žiadny iný pracovnoprávny predpis neobsahuje osobitnú právnu úpravu pre dočasne pridelených zamestnancov z hľadiska uplatnenia procesu zodpovednosti zamestnávateľa za poškodenie zdravia alebo života. Na prípadný vznik pracovného úrazu dočasne prideleného zamestnanca pri výkone práce pre užívateľského zamestnávateľa sa tak analogicky uplatnia procesné postupy ako v prípade vzniku pracovného úrazu u kmeňového zamestnanca s jedinou odlišnosťou obsiahnutou v § 17 ods. 6 zákona o BOZP.

Problematiku pracovného úrazu a súvisiace úrazové dávky upravuje zákon o sociálnom poistení a Zákonník práce. Zákonník práce upravuje, čo je a čo nie je pracovným úrazom. Pracovný úraz podľa § 195 ods. 2 ZP je poškodenie zdravia, ktoré bolo zamestnancovi spôsobené pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním nezávisle od jeho vôle krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov. Pracovným úrazom nie je úraz, ktorý zamestnanec utrpel na ceste do zamestnania a späť (§ 195 ods. 3 ZP).¹

Podľa § 17 ods. 1 písm. a) a b) zákona o BOZP je zamestnanec povinný oznámiť bezodkladne zamestnávateľovi vznik pracovného úrazu (ako aj iného ako pracovného úrazu, smrti, nebezpečnej udalosti, hrozby priemyselnej havárie), ktorý utrpel, ak mu to dovoľuje jeho zdravotný stav ako aj iného úrazu ako pracovného úrazu alebo smrti, ku ktorej nedošlo následkom pracovného úrazu, ak vznikli na pracovisku alebo v priestoroch užívateľského zamestnávateľa. Právna úprava rozlišuje medzi „bežným“ a registrovaným pracovným úrazom. Registrovaný pracovný úraz je v zmysle § 17 ods. 4 zákona o BOZP pracovný úraz, ktorým bola spôsobená pracovná neschopnosť zamestnanca trvajúca viac ako tri dni alebo smrť zamestnanca, ku ktorej došlo následkom pracovného úrazu. Podľa § 17 ods. 10 zákona o BOZP poskytovateľ zdravotnej starostlivosti je povinný zamestnávateľovi, príslušnému inšpektorátu práce a príslušnému orgánu dozoru na požiadanie do desiatich dní písomne oznámiť, či ide o závažný pracovný úraz (v rámci registrovaného pracovného úrazu sa rozlišuje aj závažný pracovný úraz, ktorý nastáva v prípade smrti alebo ťažkej ujmy na zdraví zamestnanca).

Pri vzniku pracovného úrazu dočasne prideleného zamestnanca platí základná premisa v zmysle § 17 ods. 6 zákona o BOZP, že povinnosti, ktoré v takýchto prípadoch plní zamestnávateľ poškodeného zamestnanca, pri dočasne pridelenom zamestnancovi plní namiesto ADZ užívateľský zamestnávateľ. V zmysle § 17 ods. 6 zákona o BOZP, ak dočasne pridelený zamestnanec utrpí pracovný úraz pri výkone práce pre užívateľského zamestnávateľa na jeho pracovisku, musí bezodkladne oznámiť vznik pracovného úrazu ADZ poškodeného zamestnanca. Za predpokladu, že dočasne pridelený zamestnanec utrpel registrovaný pracovný úraz, musí ďalej užívateľský zamestnávateľ:

1. splniť oznamovaciu povinnosť podľa § 17 ods. 5 písm. a) zákona o BOZP,
2. zistiť príčinu vzniku registrovaného pracovného úrazu podľa § 17 ods. 4 písm. a) zákona o BOZP,
3. po spísaní podkladu pre záznam o registrovanom pracovnom úraze podľa § 17 ods. 4 písm. b) zaslať tento podklad ADZ dočasne prideleného zamestnanca,
4. prijať a vykonať opatrenia podľa § 17 ods. 4 písm. c).

Užívateľský zamestnávateľ je teda povinný podľa § 17 ods. 5 písm. a) zákona o BOZP po prijatí oznámenia bezodkladne oznámiť vznik registrovaného pracovného úrazu:

- ☞ zástupcom zamestnancov vrátane príslušného zástupcu zamestnancov pre bezpečnosť,
- ☞ príslušnému útvaru Policajného zboru, ak zistené skutočnosti nasvedčujú, že v súvislosti s pracovným úrazom bol spáchaný trestný čin,
- ☞ príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru, ak ide o závažný pracovný úraz.

¹ Podľa § 8 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom poistení pracovný úraz podľa tohto zákona je poškodenie zdravia alebo smrť fyzickej osoby spôsobené nezávisle od jej vôle krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov, ktoré zamestnanec zamestnávateľa utrpel pri plnení pracovných úloh alebo služobných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh alebo služobných úloh, pre plnenie pracovných úloh alebo služobných úloh a pri odvracaní škody hroziacej zamestnávateľovi.

Užívateľský zamestnávateľ je podľa § 17 ods. 7 zákona o BOZP povinný:

- a) záznam o registrovanom pracovnom úraze do ôsmich dní odo dňa, keď sa o tomto pracovnom úraze dozvedel:
 1. zaslať príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru,
 2. doručiť zamestnancovi, ktorý utrpel registrovaný pracovný úraz, alebo pozostalým, ak zamestnanec zomrel v dôsledku pracovného úrazu,
- b) zaslať príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru správu o vyšetrení príčin a okolností vzniku závažného pracovného úrazu a o prijatých a vykonaných opatreniach na zabránenie opakovaniu podobného pracovného úrazu do 30 dní odo dňa, keď sa o jeho vzniku dozvedel.

Užívateľský zamestnávateľ je povinný spísať záznam o registrovanom pracovnom úraze, ktorého vzor je uvedený vo vyhláške Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 500/2006 Z. z., ktorou sa ustanovuje vzor záznamu o registrovanom pracovnom úraze. Podľa § 231 ods. 1 písm. h) zákona o sociálnom poistení je následne **zamestnávateľ dočasne prideleného zamestnanca (ADZ) povinný oznámiť písomne pobočke Sociálnej poisťovne pracovný úraz**, ktorý si vyžiadala lekárske ošetrenie alebo dočasnú pracovnú neschopnosť, najneskôr do troch dní odo dňa, keď sa o tomto pracovnom úraze dozvedel. Zamestnávateľ je povinný predkladať pobočke záznam o pracovnom úraze, ktorý podlieha evidencii a registrácii, najneskôr do ôsmich dní odo dňa, keď sa o tomto pracovnom úraze dozvedel a výsledky vyšetrenia pracovných úrazov do ôsmich dní od ich doručenia podľa § 231 ods. 1 písm. i) zákona o sociálnom poistení.

Sociálna poisťovňa nerozhoduje o tom, či ide alebo nejde o pracovný úraz. Túto skutočnosť musí riešiť ADZ (a aj užívateľský zamestnávateľ) a zamestnanec. V rámci lekárskej posudkovej činnosti Sociálna poisťovňa posudzuje pokles pracovnej schopnosti (vplyvu pracovného úrazu/choroby z povolania na pracovnú výkonnosť v doterajšom zamestnaní); posúdenie zdravotného stavu pre opätovné zaradenie do pracovného procesu (pracovná rehabilitácia a rekvifikácia); bodové ohodnotenie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia; a posudzovanie nákladov spojených s liečením. Posudkový lekár Sociálnej poisťovne na základe zdravotnej dokumentácie teda posudzuje rozsah poklesu pracovnej schopnosti zamestnanca na konkrétnu prácu vykonávanú pred pracovným úrazom na účely poskytovania úrazových dávok [zjednodušene uvedené na účely úrazových dávok sa skúma pokles pracovnej schopnosti pre konkrétnu prácu, ktorú vykonával zamestnanec v čase vzniku pracovného úrazu, zatiaľ čo na účely invalidného dôchodku sa skúma vo všeobecnosti dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav a pokles schopnosti vykonávať (akúkoľvek) zárobkovú činnosť].

K začatiu konania o úrazovej dávke je potrebné uplatnenie si nároku zo strany poškodeného podaním žiadosti o túto dávku na Sociálnu poisťovňu (ak by zamestnávateľ neuznal pracovný úraz, v rámci konania o priznaní dávky by o určení, či ide o pracovný úraz bol oprávnený rozhodnúť len súd. V takomto prípade by Sociálna poisťovňa konanie prerušila až do právoplatného skončenia súdneho sporu).

Ak by zamestnávateľ (ADZ s užívateľským zamestnávateľom) neuznal a nespísal záznam o pracovnom úraze alebo by sa chcel zbaviť zodpovednosti za pracovný úraz, poškodený sa môže ochrany domáhať súdnou cestou (v takomto prípade nemožno vylúčiť, že by bol zamestnávateľ sankcionovaný zo strany inšpektorátu práce za porušenie predpisov týkajúcich BOZP). Ak zamestnávateľ spochybňuje vznik pracovného úrazu, zamestnanec by mohol preukázať existenciu úrazu na základe lekárskeho posudku. Právna úprava lekárskeho posudku je nedostatočná a čiastočná úprava je zakotvená v zákone o zdravotnej starostlivosti. Lekársky posudok v zmysle tejto úpravy vydáva poskytovateľ zdravotnej starostlivosti a posudzovanie vykonáva poskytovateľom určený lekár. Ten by mal posúdiť aj závažnosť pracovného úrazu. Ak zamestnávateľ nesúhlasí s názorom zamestnanca, zamestnanec sa môže domáhať svojich nárokov na súde. Zamestnanec by sa teda mohol domáhať určenia, že poškodenie zdravia sa považuje za pracovný úraz.

Ak si zamestnanec uplatňuje náhradu škody z pracovného úrazu ako navrhovateľ v konaní o náhradu škody z pracovného úrazu a choroby z povolania, je podľa § 4 ods. 2 písm. d) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov oslobodený od súdneho poplatku, znáša však náklady na náhradu trov pre advokáta či vypracovanie znaleckých posudkov, zadováženie dôkazov. Zamestnanec tiež môže podať podnet na inšpektorát práce. Ak inšpektorát práce zistí, že došlo k porušeniu pracovnoprávných predpisov, môže uložiť zamestnávateľovi pokutu a navrhnúť mu, aby zaregistroval pracovný úraz. V konečnom dôsledku však môže rozhodnúť len súd. ■

In OLŠOVSKÁ, A. – TOMAN J. – ŠVEC, M. – SCHUSZTEKOVÁ, S. – BULLA, M.: *Agentúrne zamestnávanie*. Wolters Kluwer, 2015. 384 s. ISBN 978-80-8168-288-9

KONTROLY V OBLASTI TECHNICKÝCH ZARIADENÍ

Mgr. Vladimír Jurík,
Technická inšpekcia, a. s.,
Bratislava

*Pojem kontrola vznikol už v antickom Ríme a pozostáva z dvoch latin-
ských slov „Contra“ (proti) a „Rotulus“ (zvitok). Z ich spojenia vyplý-
va, že v danom období bolo podstatou kontroly vedenie spisu v dvoch
vyhotoveniach, a preto bola kontrola dlho spájaná len so skúmaním
správnosti dokumentov. Postupne sa však zmysel kontroly preklasifi-
koval a v súčasnosti sa ňou rozumie odborná, cielavedomá a organi-
zovaná činnosť, ktorej účelom je objektívne zistiť rozdiel medzi skutoč-
nosťou a požadovaným stavom.*

Starostlivosť o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci je nezastupiteľnou povinnosťou a zároveň zodpovednosťou každého zamestnávateľa, pričom jej zaistenie spočíva v množstve povinností ustanovených nielen **zákonom č. 124/2006 Z. z.** o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 124/2006 Z. z.“), ale aj ďalšími právnymi a ostatnými predpismi. Integrálnou súčasťou systému starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci je zaistovanie bezpečnosti technických zariadení, ktoré používajú na výkon svojej profesionálnej činnosti zamestnávateľ alebo fyzická osoba, ktorá je podnikateľ a nie je zamestnávateľ, prípadne iné subjekty (majitelia bytových domov), t. j. prevádzkovatelia.

Bezpečnosť technického zariadenia (stav a spôsob jeho používania, pri ktorom nie je ohrozená bezpečnosť a zdravie osôb) možno dosiahnuť len tým, že prevádzkovateľ (najmä zamestnávateľ) zodpovedne pristúpi k plneniu **technických, technologických, organizačných, personálnych a iných opatrení** vyplývajúcich z právnych a ostatných predpisov zameraných na utváranie podmienok, ktoré vylučujú alebo minimalizujú pôsobenie nebezpečných a škodlivých činiteľov pracovného procesu a pracovného prostredia na život a zdravie všetkých osôb nachádzajúcich sa v okolí technického zariadenia.

Pojem kontrola technických zariadení

Jedným z významných nástrojov na zaistenie bezpečnosti technického zariadenia je jeho **pravidelná kontrola**. História kontroly bezpečnosti technických zariadení siaha hlboko

do minulosti. V roku 1871 bol vydaný na území Slovenska (súčasť Rakúsko-Uhorskej monarchie) zákon, ktorý nariaďoval periodické skúšky parných kotlov. Ďalší vývoj v tejto oblasti pokračoval vytvorením *inštitúcie živnostenských inšpektorov* (1893), vznikom *Ústavu technického dozoru* (1952) a neskôr prijatím zákona č. 174/1965 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce (vznik *Úradu bezpečnosti práce a inšpektorátov bezpečnosti práce*).

Zásadná legislatívna zmena bola realizovaná zákonom č. 330/1996 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a následne zákonom č. 95/2000 Z. z. o inšpekcii práce, ktoré vytvorili právne predpoklady pre **ucelený systém starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci vrátane dozoru nad bezpečnosťou technických zariadení vykonávaného orgánmi inšpekcie práce**.

V súčasnosti je právnym základom kontrolnej činnosti vykonávanej zamestnávateľom na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci **§ 9 zákona č. 124/2006 Z. z.**

Zákonnou povinnosťou každého zamestnávateľa je realizovať **sústavnú, t. j. systematickú a pravidelnú kontrolu**:

- právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- zásad bezpečnej práce a zdravie nepoškodzujúcej práce,
- zásad bezpečného správania na pracovisku a bezpečných pracovných postupov.

Systematickou kontrolou sa rozumie pripravená, usporiadaná a premyslená kontrola na všetkých pracoviskách, pri

všetkých činnostiach a na všetkých zariadeniach. Ak rozsah a obsah kontroly nie je stanovený osobitnými predpismi, tak ho špecifikuje sám zamestnávateľ.

Pravidelnou kontrolou chápeme kontrolu, ktorá je realizovaná dostatočne často, čiže v termínoch stanovených osobitnými predpismi alebo v intervaloch určených zamestnávateľom v závislosti od osobitosti a zložitosti prác, technických zariadení a pod.

Neoddeliteľnou súčasťou kontrolnej činnosti je **kontrola stavu bezpečnosti technických zariadení, na účely ktorej musia byť zabezpečené aj úradné skúšky, odborné prehliadky a odborné skúšky vyhradených technických zariadení.**

Kontrola bezpečnosti technických zariadení tak predstavuje len jeden z fragmentov komplexnej kontrolnej činnosti, ktorú vykonáva zamestnávateľ.

Kontrolu technických zariadení môžeme definovať ako preverovanie a zisťovanie skutočného stavu technického zariadenia a jeho súlad alebo rozpor s bezpečnostnotechnickými požiadavkami ustanovenými smernicami Európskej únie (napr. smernicami Nového prístupu) alebo právnymi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Výsledky kontrolnej činnosti musia byť preukázateľné, úplné a pravdivé, keďže kontrolou sa zisťujú príčiny a škodlivé následky vyplývajúce zo zistených nedostatkov, ktoré sú eventuálne finančne vyčísliteľné a zároveň môžu slúžiť aj na vymedzenie osobnej zodpovednosti.

Technické zariadenia sú kontrolované vo všetkých životných etapách. Znamená to, že technické zariadenie sa podrobuje rôznym previerkam od etapy výroby, cez uvedenie na trh a do prevádzky až po štádium prevádzky technického zariadenia. Aké kontroly sú na zariadení vykonávané závisí od skutočnosti, či ide o:

- a) **technické zariadenia – určené výrobky** alebo
- b) **technické zariadenia – ostatné,** ktoré nepatria do skupiny tzv. *určených výrobkov*.

Technické zariadenia – určené výrobky

Určené výrobky, ktoré sú obyčajne aj technickými zariadeniami, **predstavujú zvýšené riziko ohrozenia oprávneného záujmu,** na ktorého zmiernenie alebo odstránenie sú ustanovené technické požiadavky (charakteristiky obsiahnuté v technickom predpise alebo v technickej norme) a posudzovanie zhody. Ide teda o technické zariadenia, ktoré **podliehajú režimu zákona č. 264/1999 Z. z.** o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „*zákon č. 264/1999 Z. z.*“) a režimu osobitných predpisov upravujúcich bezpečnostné a zdravotné požiadavky na výrobky a posudzovanie ich zhody.

V etape od návrhu (konštrukcie) cez výrobu až po etapu uvedenia technického zariadenia na trh (okamih, keď výrobok prvýkrát prechádza odplatne alebo bezodplatne z etapy výroby alebo dovozu do etapy distribúcie, a to aj v prípade, ak je určený pre vlastnú potrebu), ktorá sa končí vydaním vyhlásenia o zhode, sú požiadavky vrátane požiadaviek na kontrolné úkony upravené **nariadeniami vlády Slovenskej republiky alebo smernicami Európskej únie** (napr. *smernica o tlakových zariadeniach PED*).

Ak teda na technickom zariadení ako určenom výrobku bolo vykonané **posudzovanie zhody** (zisťovanie, či skutočné vlastnosti určeného výrobku zodpovedajú ustanoveným technickým požiadavkám na určený výrobok postupmi uvedenými v § 12 ods. 3 zákona č. 264/1999 Z. z.) a zariadenie bolo označené značkou zhody a je k nemu vydané vyhlásenie o zhode, tak sa **neopakujú kontroly,** ktoré sa týkajú navrhovania, výroby a posudzovania zhody.

V etape uvedenia technického zariadenia, ktoré je určeným výrobkom, do prevádzky (okamih, keď výrobok prvýkrát prechádza odplatne alebo bezodplatne z etapy výroby alebo dovozu do etapy prevádzky, a to najmä po jeho dokončenej inštalácii, alebo do etapy používania, či už je určený pre potreby iných osôb, alebo pre vlastnú potrebu) môžu byť kontrolné úkony vykonávané na základe:

- a) **európskych predpisov** (smernice Nového prístupu) alebo
- b) **národných predpisov** (zákon č. 124/2006 Z. z.).

Európske predpisy sa uplatňujú, ak sa proces posudzovania zhody vykonáva na mieste budúcej prevádzky technického zariadenia a končí uvedením zariadenia do prevádzky. Proces posudzovania zhody realizovaný na zariadení (napr. *zostava tlakových zariadení*) vystrojenom alebo vyhotovenom vo všetkých detailoch potrebných na jeho prevádzku na mieste, ktoré je miestom budúcej prevádzky tohto zariadenia, sa považuje za kontrolu podľa § 9 **vyhlášky MPSVR SR č. 508/2009 Z. z.,** ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „*vyhláška MPSVR SR č. 508/2009 Z. z.*“).

Ak bezpečnosť technického zariadenia patriaceho do skupiny tzv. *určených výrobkov* závisí od podmienok jeho inštalácie, tak sa na kontroly v štádiu uvedenia do prevádzky aplikujú **národné predpisy.** Technické zariadenia podliehajú v tomto prípade režimu **nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 392/2006 Z. z.** o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov (ďalej len „*nariadenie vlády SR č. 392/2006 Z. z.*“). Podľa § 5 ods. 1 predmetného nariadenia je prevádzkovateľ povinný zabezpečiť vykonanie **kontroly pracovného prostriedku,** ktorým je stroj, prístroj, nástroj a aj technické zariadenie, príslušnými oprávnenými osobami **po jeho inštalovaní a pred jeho prvým použitím a kontroly po jeho inštalovaní na inom mieste,** aby zabezpečil správnu inštaláciu a jeho správne fungovanie (napr. v *prípade vežového žeriavu prevádzkovateľ zabez-*

pečuje vykonanie úradnej skúšky alebo opakovanej úradnej skúšky oprávnenou právnickou osobou).

Ostatné technické zariadenia – „neurčené výrobky“

Technické zariadenia vrátane vyhradených technických zariadení, ktoré nie sú určenými výrobkami (napr. linky), sú regulované národnými predpismi vo všetkých etapách života technického zariadenia, t. j. od výroby až po prevádzku. Základný legislatívny rámec na zaistenie bezpečnosti technických zariadení ako neoddeliteľnej súčasť bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci predstavuje **zákon č. 124/2006 Z. z.**, prostredníctvom ktorého bola do slovenského právneho poriadku implementovaná Smernica Rady z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a zdravia pracovníkov pri práci (89/391/EHS).

Na zaistenie BOZP má okrem iných skutočností významný vplyv aj bezpečný stav a bezpečný spôsob používania technických zariadení. Z toho dôvodu **§ 13 zákona č. 124/2006 Z. z.** upravuje rámcový rozsah podmienok na bezpečnosť technických zariadení tak, že ich **technická dokumentácia** musí obsahovať podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktoré platia pre všetky ich životné etapy. Dôležitou zložkou technickej dokumentácie sú aj **podmienky realizovania kontrol, prehliadok a skúšok**, a to najmä z hľadiska ich periodicity, rozsahu, ako aj požiadaviek na kvalifikáciu osoby vykonávajúcej tieto kontrolné úkony. Iné podrobnosti o obsahu technickej dokumentácie sú predmetom osobitných predpisov alebo slovenských technických noriem.

Tak ako pri určených výrobkoch, ktorých bezpečnosť závisí od podmienok ich inštalácie, aj pri „neurčených výrobkoch“ sú prvé povinnosti prevádzkovateľa v etape uvedenia týchto technických zariadení do prevádzky **ustanovené v § 5 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 392/2006 Z. z.**, tzn., že **prevádzkovateľ má povinnosť aj pri technických zariadeniach, ktoré nie sú určenými výrobkami, zabezpečiť vykonanie kontroly po ich inštalovaní a pred ich prvým použitím, a tiež kontroly po ich inštalovaní na inom mieste, aby zabezpečil ich správnu inštaláciu a správne fungovanie.**

Všeobecnou zákonnou požiadavkou bezpečnosti technických zariadení patriacich do skupiny tzv. „neurčených výrobkov“ v **etape prevádzky** je, aby prevádzkovateľ:

- a) **užíval technické zariadenia**, ktoré zodpovedajú:
 - predpisom na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
 - podmienkam vymedzeným ich projektantom, konštruktérom, tvorcom alebo výrobcu,

b) **vykonával na technických zariadeniach** údržby, prehliadky, kontroly, skúšky, úradné skúšky alebo odborné prehliadky a odborné skúšky:

- ustanovené osobitnými predpismi alebo
- technickou dokumentáciou výrobcu.

Kontroly v prevádzkovej etape

V záujme zaistenia efektívnej prevencie zameranej na predchádzanie vzniku poškodení zdravia z práce alebo hospodárskych škôd **sú kontroly technických zariadení vykonávané aj v etape prevádzky technického zariadenia**. Spoločný právny základ pre vykonávanie kontrol technických zariadení v prevádzkovej etape bez ohľadu na skutočnosť, či ide o určené výrobky alebo „neurčené výrobky“, predstavuje **národná legislatíva** reprezentovaná predovšetkým **zákonom č. 124/2006 Z. z.** v prepojení s **nariadením vlády SR č. 392/2006 Z. z.** a **vyhláškou MPSVR SR č. 508/2009 Z. z.**

Prevádzku technického zariadenia môžeme definovať v nadväznosti na ustanovenie § 2 písm. b) nariadenia vlády SR č. 392/2006 Z. z., v ktorom je vymedzené používanie pracovného prostriedku, ako každá činnosť s technickým zariadením, najmä zapínanie, vypínanie, používanie, preprava, oprava, prestavba, údržba a starostlivosť o technické zariadenie vrátane čistenia.

Používanie pracovného prostriedku, t. j. **prevádzka technického zariadenia** v podmienkach, ktoré zhoršujú jeho stav a vytvárajú možnosť vzniku nebezpečenstva sú dôvodom, pre ktorý musí prevádzkovateľ v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na včasné odhalenie a nápravu zhoršeného stavu, zabezpečovať vykonanie:

- **pravidelnej kontroly alebo skúšky** technického zariadenia oprávnenou osobou,
- **osobitnej kontroly** technického zariadenia oprávnenou osobou vždy, ak sa vyskytnú výnimočné okolnosti, ktoré môžu ohroziť bezpečnú prevádzku technického zariadenia, najmä úprava, porucha, havária, pôsobenie prírodného javu alebo dlhšia prestávka v jeho používaní.

Ak rozsah a periodicitu kontrol a skúšok technických zariadení ako pracovných prostriedkov **neustanovujú právne predpisy a ostatné predpisy** na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (definované v § 39 *Zákonníka práce*), **špecifikujú ich sami prevádzkovatelia** so zreteľom na osobitosti a komplikovanosť týchto zariadení. Záznamy o výsledku kontroly musia byť uchovávané a kedykoľvek dostupné príslušným dozorným orgánom.

Významným právnym predpisom uplatňovaním v prevádzkovej etape technického zariadenia je **vyhláška MPSVR SR č. 508/2009 Z. z.**, ktorá sa vzťahuje na riešenie problematiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s **technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a ply-**

novými a ich časťami, t. j. tento vykonávací predpis je zameraný len na časť pracovných prostriedkov, ktorých prevádzka je spojená so zvýšeným rizikom spôsobeným schopnosťou akumulovať v sebe energiu, ktorá uvoľnením za neregulovaných podmienok predstavuje nebezpečenstvo zvýšeného ohrozenia zamestnancov a okolia, čiže upriamuje svoju pozornosť na technické zariadenia s dôrazom na vyhradené technické zariadenia.

Technické zariadenia **neregulované vyhláškou MPSVR SR č. 508/2009 Z. z.** sú počas prevádzkovej etapy podrobované kontrolám a prehliadkam, ktorých podmienky upravuje v zmysle § 13 ods. 1 zákona č. 124/2006 Z. z. technická dokumentácia zariadenia. **Technická dokumentácia** obsahuje návod na bezpečné používanie, údržbu a podmienky vykonávania kontrol a prehliadok (napr. rozsah, periodicita, problémové aspekty). Kontroly môže vykonávať oprávnená právnická osoba (napr. *Technická inšpekcia, a. s.*), ktorá ako tzv. **nezávislá tretia strana** posudzuje a osvedčuje podľa § 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 124/2006 Z. z. súlad skutočného stavu zariadenia s požiadavkami bezpečnosti technických zariadení.

Kontroly podľa vyhlášky MPSVR SR č. 508/2009 Z. z.

Nevyhnutnou podmienkou na zaistenie bezpečnosti technického zariadenia v prevádzke je, aby **prevádzkovatelia technických zariadení dodržiavali bezpečnostnotechnické požiadavky a na ten účel zabezpečovali vykonávanie kontrol stavu bezpečnosti technického zariadenia**. Pred začatím kontroly je povinnosťou prevádzkovateľa po dohode s dodávateľom technického zariadenia alebo dodávateľom prác **pripripraviť zariadenie a zabezpečiť nevyhnutné bezpečnostné opatrenia**, predovšetkým odpojiť ho od prívodu energie a obmedziť počet osôb v okolí kontrolovaného zariadenia.

Kontroly stavu bezpečnosti technického zariadenia musia byť vykonávané podľa príloh **vyhlášky MPSVR SR č. 508/2009 Z. z.**, bezpečnostnotechnických požiadaviek a sprievodnej technickej dokumentácie vo všetkých etapách životnosti technického zariadenia:

- a) počas výroby alebo montáže a po ich dokončení,
- b) po inštalovaní na mieste budúcej prevádzky pred prvým uvedením do prevádzky a po inštalovaní na inom mieste (napr. pohyblivé schody) – všeobecná povinnosť vyplývajúca z nariadenia vlády SR č. 392/2006 Z. z., výnimkou je technické zariadenie prenosné, prevozné alebo určené na prepravu,
- c) pred opätovným uvedením do prevádzky,
 - po odstavení dlhšom ako jeden rok,
 - po demontáži a opätovnej montáži, ktorou môže byť ovplyvnený stav bezpečnosti (napr. *vežový žeriav*) – montáž a demontáž môže vykonať iba subjekt s oprávnením na opravy vyhradených technických zariadení príslušného rozsahu,

- po rekonštrukcii a oprave (tiež po oprave technického zariadenia elektrického, ak bola potrebná zmena istenia) – opravou je činnosť na technickom zariadení vrátane jeho rozoberania, odstránenia chýb a porúch, rekonštrukcie a montáže smerujúca k zabezpečeniu jeho funkčného a bezpečného stavu,
- ak jeho používanie bolo zakázané inšpektorom práce – ide o zákaz podľa § 12 ods. 2 písm. d) zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ak sú bezprostredne ohrozené bezpečnosť a zdravie zamestnancov a ostatných osôb zdržiavajúcich sa v priestoroch alebo na pracovisku,
- d) počas prevádzky podľa prevádzkových podmienok na základe posúdenia rizika, najmenej v ustanovených lehotách – povinnosť prevádzkovateľa posudzovať riziko počas používania technického zariadenia a na jeho základe kontrolovať stav bezpečnosti.

Overenie funkčnosti ovládacích prvkov a zhodnotenie prevádzky (výskyt porúch a neplánovaných odstávok) v primeranom rozsahu tvorí dôležitú súčasť **kontroly stavu bezpečnosti technického zariadenia**, ktorá môže byť usku-točňovaná nasledovnými spôsobmi:

- a) typovou skúškou, úradnou skúškou a opakovanou úradnou skúškou,
- b) skúškami u výrobcu technického zariadenia,
- c) odbornou prehliadkou a odbornou skúškou,
- d) revíziou elektrického ručného náradia a elektrického spotrebiča počas používania,
- e) kontrolou elektrického ručného náradia a elektrického spotrebiča počas používania,
- f) inými prehliadkami a skúškami.

Na vyhradených technických zariadeniach sa vykonáva **typová skúška** pod podmienkou, že sa predpokladá sériová výroba desiatich a viacerých kusov rovnakého vyhotovenia. Účelom typovej skúšky je **overiť, či technické zariadenie zodpovedá konštrukčnej dokumentácii typu, ku ktorej bolo vydané odborné stanovisko k dokumentácii**. Výstupným dokumentom je osvedčenie, ktoré vydáva oprávnená právnická osoba (napr. *Technická inšpekcia, a. s.*).

Nie je vylúčené, aby sa typovej skúške podrobilo aj nevyhradené technické zariadenie alebo jeho časť.

Úradná skúška overuje, či vyhradené technické zariadenie špecifikované v § 12 ods. 1 vyhlášky MPSVR SR č. 508/2009 Z. z., ktoré nebolo uvedené do prevádzky, **je spôsobilé na bezpečnú prevádzku vrátane jeho bezpečnej obsluhy, a či zodpovedá konštrukčnej dokumentácii**, ku ktorej bolo vydané odborné stanovisko k dokumentácii. Vykonáva ju oprávnená právnická osoba (napr. *Technická inšpekcia, a. s.*), ktorá po splnení podmienok vydá osvedčenie o úradnej skúške a výsledok úradnej skúšky potvrdí v sprievodnej technickej dokumentácii.

Oprávnená právnická osoba (napr. *Technická inšpekcia, a. s.*) kontroluje **opakovanou úradnou skúškou** v pravidelných lehotách, či vyhradené technické zariadenie vymedzené v § 12 ods. 2 vyhlášky MPSVR SR č. 508/2009 Z. z. **spĺňa požiadavky na bezpečnú prevádzku a či je obsluhované bezpečným spôsobom**. Ak sú splnené podmienky, tak výstupným dokumentom je osvedčenie o opakovanej úradnej skúške a výsledok je potvrdený v sprievodnej technickej dokumentácii.

Skúšky u výrobcu technického zariadenia môže počas výroby vyhradeného technického zariadenia alebo po jej skončení vykonávať **výrobcom určená osoba alebo revízny technik**. Podrobnosti sú vymedzené v **prílohe č. 5** (prehliadky a skúšky technických zariadení tlakových), **prílohe č. 6** (prehliadky a skúšky technických zariadení zdvihačích pred uvedením do prevádzky) a **prílohe č. 9** (prehliadky a skúšky technických zariadení plynových pred uvedením do prevádzky) k **vyhláške MPSVR SR č. 508/2009 Z. z.** O výsledku vykonanej skúšky sa vyhotoví písomný záznam.

Celkový stav bezpečnosti vyhradeného technického zariadenia po ukončení výroby, montáže, inštalácie na mieste budúcej prevádzky, rekonštrukcie a opravy a počas jeho prevádzky sa preveruje **odbornou prehliadkou a odbornou skúškou**. Vykonať ich môže iba odborne spôsobilá osoba, t. j. **revízny technik**, a to v rozsahu a v lehotách **podľa príloh č. 5 až 10 k vyhláške MPSVR SR č. 508/2009 Z. z.** a podľa bezpečnostnotechnických požiadaviek. Odborná prehliadka a odborná skúška môžu byť nahradené úradnou skúškou alebo opakovanou úradnou skúškou vykonanou oprávnenou právnickou osobou (napr. Technická inšpekcia, a. s.) v rovnakej lehote.

Revíziou elektrického ručného náradia a revíziou elektrického spotrebiča sa kontroluje stav ich bezpečnosti počas používania. Rozsah revízie a lehoty revízie, ktorú vykonáva **prevádzkovateľom určená osoba s odbornou spôsobilosťou** (samostatný elektrotechnik, elektrotechnik na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky, prípadne revízny technik vyhradeného technického zariadenia elektrického) alebo **prevádzkovateľom určená poučená osoba pod dohľadom osoby s odbornou spôsobilosťou**, upravujú slovenské technické normy (STN 33 1600 a STN 33 1610).

Stav bezpečnosti elektrického ručného náradia a elektrického spotrebiča počas používania sa preskúmava aj **kontrolou elektrického ručného náradia a kontrolou elektrického spotrebiča**. Kontrolné úkony vykonáva **prevádzkovateľom určená osoba s odbornou spôsobilosťou** (poučená osoba, elektrotechnik, samostatný elektrotechnik, elektrotechnik na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky, prípadne revízny technik vyhradeného technického zariadenia elektrického), pričom rozsah a lehoty kontroly upravujú slovenské technické normy, konkrétne STN 33 1600 a STN 33 1610.

S cieľom zaistiť bezpečnosť, funkčnosť a spoľahlivosť technického zariadenia môže byť technické zariadenie preverované okrem vyššie uvedených kontrol tiež **inými prehliadkami a skúškami**, ktoré vykonáva osoba na opravu

(§ 18 ods. 1 vyhlášky MPSVR SR č. 508/2009 Z. z.), osoba určená prevádzkovateľom podľa bezpečnostnotechnických požiadaviek alebo osoba určená prevádzkovateľom podľa sprievodnej technickej dokumentácie, ak to nevyplýva z bezpečnostnotechnických požiadaviek.

O výsledku kontroly stavu bezpečnosti technického zariadenia musí byť vyhotovený doklad, ktorý sa odovzdáva výrobcovi alebo prevádzkovateľovi a zároveň sa prikladá k technickej dokumentácii technického zariadenia.

Výstupný doklad vyhotovuje podľa druhu kontroly (napr. úradná skúška, odborná skúška) subjekt, ktorý kontrolu stavu bezpečnosti technického zariadenia vykonal (napr. *oprávnená právnická osoba, revízny technik*).

Záver

Bezpečný stav a spôsob používania technického zariadenia musí zabezpečovať prevádzkovateľ (zamestnávateľ, podnikajúca fyzická osoba, prípadne iné subjekty, ako napr. správca alebo spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov) vo všetkých etapách životnosti technického zariadenia (od výroby až po jeho prevádzku).

V prevádzke môžu byť iba **bezpečné zariadenia**, t. j. zariadenia v stave, v ktorom je zabezpečená ich funkčnosť a bezpečnosť v rozsahu daných parametrov a funkcií pri dodržaní prevádzkových podmienok a spôsobu používania predpísaných výrobcom v sprievodnej technickej dokumentácii, prípadne stanovených bezpečnostnotechnickými požiadavkami.

Jedným zo spôsobov zaistenia bezpečnosti technického zariadenia je **dôsledná kontrola** jeho stavu. Ide o povinnosť, ktorá je vo všeobecnej rovine ustanovená v Zákonníku práce (§ 147), pričom konkrétne požiadavky sú predmetom zákona č. 124/2006 Z. z., ale najmä právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Pojem kontrola je často zamieňaný s pojmom dozor. Základný rozdiel spočíva v tom, že kontrolu vykonáva subjekt, ktorému nie je zverená moc sankcionovať, zatiaľ čo **dozor je realizovaný subjektom kompetentným sankcionovať kontrolovaný subjekt**, keďže disponuje verejnou mocou. Dozorným orgánom na úseku bezpečnosti technických zariadení v SR sú štátne orgány inšpekcie práce.

Kontrolu plnenia požiadaviek bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktorej neoddeliteľnou súčasťou je aj preverenie stavu bezpečnosti technických zariadení, **realizujú** u prevádzkovateľa spravidla **vlastní zamestnanci** (napr. štatutárny orgán, vedúci zamestnanci v rozsahu svojej pôsobnosti, zástupca zamestnancov pre BOZP, odborový orgán, ak u zamestnávateľa pôsobí odborová organizácia), ale môže byť zabezpečovaná aj **dodávateľským spôsobom** (napr. bezpečnostný technik, autorizovaný bezpečnostný technik, iní špecializovaní odborníci).

To znamená, že bez ovplyvnenia zodpovednosti prevádzkovateľa technického zariadenia, môžu prebrať jeho povinnosti na úseku kontroly bezpečnosti technických zariadení **odborne spôsobilé osoby** so špecifickými oprávneniami v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Ide predovšetkým o **revíznych technikov** (fyzická osoba, ktorá má odborné vzdelanie a odbornú prax uvedené v prílohe č. 11 k vyhláske MPSVR SR č. 508/2009 Z. z. a vykonávajúca činnosť v rozsahu vydaného osvedčenia) a **organizácie tzv. nezávislej tretej strany**, ktorými môžu byť:

- a) **oprávnená právnická osoba** – § 14 zákona č. 124/2006 Z. z.,
- b) **autorizovaná osoba** – § 11 zákona č. 264/1999 Z. z.,
- c) **notifikovaná osoba** – § 2 ods. 1 písm. f) v nadväznosti na § 8 ods. 3 písm. b) zákona č. 264/1999 Z. z.,
- d) **akreditovaná osoba** – § 2 písm. c) zákona č. 505/2009 Z. z. o akreditácii orgánov posudzovania zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Základným cieľom kontrolnej činnosti v oblasti technických zariadení je **zaistiť stav technického zariadenia kedy sa považuje za bezpečné**, t. j. minimalizuje sa riziko, že počas predpokladanej životnosti technického zariadenia a pri dodržaní predpokladaných podmienok na jeho prevádzku sa na

zariadení vyskytne nežiaduca udalosť, v dôsledku ktorej by mohlo dôjsť k ohrozeniu alebo poškodeniu života a zdravia osôb nachádzajúcich sa na pracovisku, poškodeniu alebo zničeniu technického zariadenia, prípadne strate jeho funkčnosti, čo môže dospieť ku vzniku závažných hospodárskych škôd ako aj k ohrozeniu pracovného alebo životného prostredia.

Bezpečnosť technických zariadení sa však nedosiahne len samotnou kontrolou ich stavu a spôsobu používania, ale principiálnou povinnosťou každého prevádzkovateľa technických zariadení je (§ 9 ods. 2 zákona č. 124/2006 Z. z.) odstraňovať nedostatky zistené na týchto zariadeniach kontrolnou činnosťou.

Bez odstránenia nedostatkov a vykonania nápravných opatrení nie je možné naplniť účel kontroly.

Na riadne splnenie kontrolnej povinnosti je viazaná aj možná **liberácia** (zbavenie sa zodpovednosti) prevádzkovateľa technického zariadenia, napr. pri zodpovednosti za škodu podľa *Občianskeho* alebo *Obchodného zákonníka*, **zodpovednosti za pracovný úraz** v zmysle § 196 *Zákonníka práce* alebo pri **restnoprávnej zodpovednosti** podľa *Trestného zákona*. ■

KNIŽNÝ TIP * KNIŽNÝ TIP * KNIŽNÝ TIP * KNIŽNÝ TIP

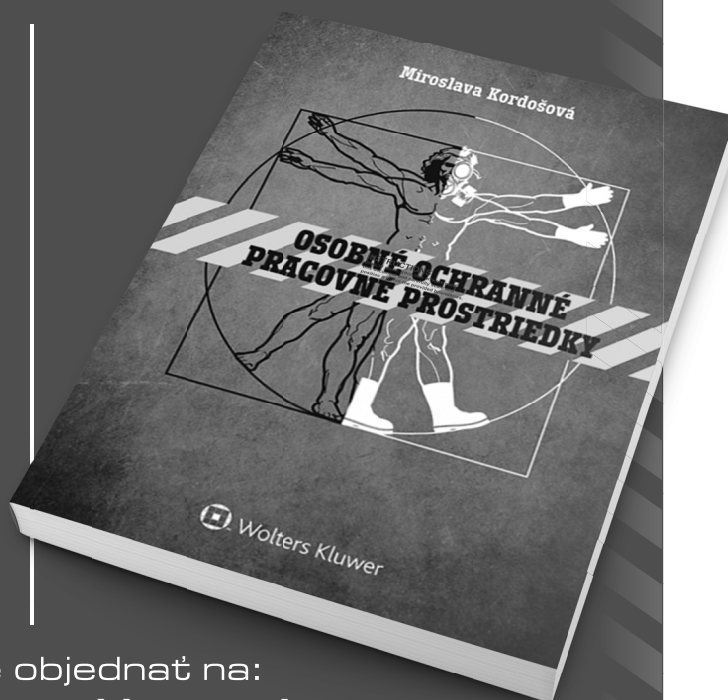
Osobné ochranné pracovné prostriedky

Miroslava Kordošová

Publikácia prezentuje ucelený súbor poznatkov z oblasti osobných ochranných pracovných prostriedkov (OOPP), a to z hľadiska povinností zamestnávateľa a zamestnancov ako aj z hľadiska ponuky trhu s OOPP na Slovensku. Prináša prehľad súčasnej platnej právnej úpravy, aktuálne typy a druhy najčastejšie používaných OOPP na Slovensku, rady a odporúčania pre postup pri plnení zákonných požiadaviek pri tvorbe predpokladov pre uplatňovanie OOPP na pracoviskách a vytváranie podnikových predpisov pre túto oblasť v rámci BOZP a odporúčania ako správne vyberať, nakupovať, pridelať a kontrolovať používanie OOPP zamestnancami. V neposlednom rade ponúka terminologický slovník z predmetnej oblasti ako aj prílohy so vzormi podnikových predpisov v rámci platnej legislatívy.

Počet strán: 306

Cena: 23,60 €

Môžete objednať na:
www.wolterskluwer.sk

ČINNOSŤ NÁRODNÉHO KONTAKTNÉHO MIESTA EU-OSHA A MEDZINÁRODNÉ AKTUALITY

*Ing. Laurencia Jančurová,
Národné kontaktné miesto EU-OSHA*

Zdravé pracoviská bez stresu

Kampaň „Zdravé pracoviská bez stresu 2014 – 2015“, bude na základe zmluvy s EU-OSHA nezávisle hodnotiť spoločnosť *Pantea* (Holandsko). Prvé stretnutie so zmluvným partnerom sa konalo 8. 2. 2016 a výsledný materiál z hodnotenia by mal byť k dispozícii v novembri 2016 a bude prezentovaný na zasadnutí *Riadiaceho výboru* a tiež k dispozícii zástupcom FOP.

Hodnotí sa efektívnosť kampane, jej výsledky, dopad na verejnosť, v akých rozmeroch dosiahla vytýčené ciele, koľko materiálov bolo distribuovaných, ako boli počas kampane stimulované k vlastným aktivitám na jej podporu členské štáty, počet aktívnych partnerov kampane, využitie zdrojov, zapojenie médií, využiteľnosť výsledkov v budúcnosti a pod.

Hodnotiť sa bude na troch úrovniach:

1. **Na úrovni EÚ** (28 + 2),
2. **Na úrovni ČS** bolo na hodnotenie vybratých 5 krajín (výber zohľadňoval geografiu, veľkosť krajiny, zahŕňal staré a nové ČS), vybraté boli Fínsko, Poľsko, Slovinsko, Španielsko a Dánsko.
3. **Na úrovni hodnotenia priamo na pracoviskách**, a to vo vybraných 5 krajinách.

V každej krajine sa bude hodnotiť v dvoch firmách – veľká a menšia, po dohode s príslušnými národnými kontaktnými miestami. Téma predchádzajúcej kampane (2014 a 2015, zameraná na stres), bola pre médiá zaujímavá pre svoju aktuálnosť a zdanlivo jednoduché rozpoznanie. Pri kampaniach, ktorých téma je príliš špecifická, odborná, záujem médií môže byť nižší, čo však neznamená, nižší efekt kampane. Hodnotenie všetkých ukazovateľov úspešnosti musí byť komplexné.

Propagácia kampane „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie 2016 – 2017“

Webovú stránku kampane EU-OSHA doteraz navštívilo **vyše 20 tisíc návštevníkov**. Zo sociálnych médií je najpoužívanejší *Facebook*, *LinkedIn* a *Twitter*.

K dispozícii bude elektronická príručka kampane a nástroj na vizualizáciu údajov prezentujúcich výsledky projektu Európskeho parlamentu „Zdravá a bezpečná práca v každom veku“. Tri sekcie budú obsahovať vysvetlenie problematiky, národné zdroje informácií, prípadové štúdie a štatistické porovnanie. Relevantné pre danú tému sú aj výsledky *Európskeho prieskumu o nových a vznikajúcich rizikách* (ESENER2). On-line verzia by mala byť k dispozícii do konca septembra 2016. Doteraz má EU-OSHA viac ako 60 oficiálnych partnerov kampane a viac ako 21 mediálnych partnerov. Uzávierka pre nových partnerov bola 20. 5. 2016.

K dispozícii je aj **video ku kampani** (titulky jazykov EÚ vrátane angličtiny). Video s titulkami možno stiahnuť on-line aj prostredníctvom webovej stránky: <https://healthy-workplaces.eu/en/videos>.

My všetci sme Európa

9. mája sme si pripomenuli 66. výročie **Schumanovej deklarácie** a historického štartu európskej integrácie. EU-OSHA sa k oslavám **Dňa Európy** pripojila otvorením informačného stánku v Bilbau, ktorého cieľom je šíriť posolstvo kampane o udržateľnej práci a zdravom starnutí. K aktivite sa pripojili početné inštitúcie EÚ, ktoré zorganizovali na počesť **takmer 100 aktivít**, akými boli výstavy, konferencie, semináre a dni otvorených dverí pre verejnosť.

Výzva na prihlásenie súťažných príspevkov festivalu dokumentárnych a animovaných filmov v Lipsku DOK 2016

59. ročník festivalu dokumentárnych a animovaných filmov v Lipsku **DOK** bude tento rok prebiehať od 31. 10. do 6. 11. 2016.

EU-OSHA na festivale udelí filmovú cenu „Zdravé pracoviská“, ktorou ocení najlepší dokumentárny alebo animovaný film s pracovnou tematikou. Víťaz získava 5 000 € a vydanie filmu na DVD v náklade 1 000 kusov s titulkami vo vybraných európskych jazykoch. Filmová cena kampane „Zdravé pracoviská“ sa udeľuje za pôvodné tvorivé a umelecké dokumentárne filmy, čím sa podporuje diskusia medzi Európanmi

o význame BOZP. Film by mal vyjadrovať konkrétne stanovisko, ktoré porotu presvedčí svojim pôsobivým rozprávaním, silnými postavami a vynikajúcimi filmárskymi schopnosťami.

Dokumentárne, animované a animované dokumentárne filmy, ktoré by sa podľa kritérií súťaže mali zaoberať rizikami na pracovisku, právami zamestnancov, BOZP alebo dôsledkami politických hospodárskych zmien na trhu práce, môžete prihlásiť na webovom sídle www.dok-leipzig.de/en do 7. 7. 2016, kde nájdete aj ďalšie informácie.

Aplikácia EÚ Smernice 2010/32/EU

Zástupcovia Európskej siete biologickej bezpečnosti (EBN) zo Spojeného kráľovstva mali na májovom zasadnutí národných koordinátorov EU-OSHA v Bilbao prednášku na tému **prevencie poranení injekčnými striekačkami v súvislosti s aplikáciou EÚ Smernice 2010/32/EU**. Podali informácie o činnosti siete, o histórii jej vzniku a metodológii zberu informácií. Dotazník, ktorý bol začiatkom roka zaslaný členským štátom, bol na Slovensku vyplňovaný v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva SR, ktorý rozposlal on-line dotazník na vyplnenie zdravotníckym zariadeniam. Cieľom bolo zmapovať súčasnú situáciu, a to predovšetkým znalosť legislatívy, používanie osobnej ochrany, zabezpečovanie školenia, prijímanie preventívnych opatrení a iné.

Prezentácia obsahovala aj prípadovú štúdiu UK. *Health and Safety executive* (HSE) vykonala **40 inšpekcií** s cieľom zistiť súlad s dodržiavaním uvedenej smernice v praxi. Pri inšpekciách bolo zistené, že rizikovejšie, ako veľké zdravotnícke zariadenia a nemocnice, kde je úroveň poznania problému vyššia, sú menšie zdravotnícke zariadenia, stomatologické zariadenia a zariadenia poskytujúce domácu starostlivosť o klientov. Vysoká absencia informácií o smernici a potrebnej prevencii je u samostatne zárobkovo činných osôb a zmluvných partnerov zdravotníckych služieb. Viac informácií je na webovej stránke www.europeanbiosafetynetwork.eu.

OSHWiki

V súčasnosti registruje OSHwiki približne **300 autorov**. Top návštevníkmi stránky sú USA, UK, Malajzia, Nemecko a Španielsko. **Najviac vyhľadávané slová:** *stres, požiar a hodnotenie rizík*. Odborné články sú publikované prevažne v anglickom jazyku, môžu byť však zaslané aj odborné príspevky v inom jazyku.

Pietne spomienkové zhromaždenie

Akciu organizovalo *Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR* spolu s *Konfederáciou odborových zväzov SR* a za spolupráce s *Národným inšpektorátom práce*. Pietne spomienkové zhromaždenie sa konalo 5. 5. 2016. Týmto podujatím každoročne preukazujú vrcholoví predstavitelia vlády, sociálnych partnerov a zástupcov inšpekcie práce **dôstojnú spomienku tým, ktorí zaplatili najdrahšiu daň pri výkone svojej práce**. Každý rok sa počas aktivít **Svetového dňa** zameriava pozornosť na iné výzvy v oblasti BOZP. V roku 2016 niesli medzinárodné iniciatívy názov „**Stres na pracovisku: spoločná výzva**“.

12. jún – Svetový deň boja proti detskej práci

Prvý **Svetový deň boja proti detskej práci**, ktorý vzišiel z iniciatívy *Medzinárodnej organizácie práce* (MOP), sa konal v roku 2002. Predstavitelia *Detského fondu OSN* (UNICEF) vyzvali vlády jednotlivých štátov k boju proti odstráneniu detskej práce. **Cieľom je odstraňovanie detskej práce a boj proti ich sexuálnemu zneužívaniu**. Štáty, ktoré ratifikovali *Dohovor MOP č. 182*, sa zaviazali, že **zabezpečia také opatrenia, ktoré zamedzia zneužívaniu detí a detskej práce**. Išlo o históriu o najrýchlejšie ratifikovaný dohovor v dejinách MOP od jej založenia v roku 1919. Napriek všetkým vykonaným opatreniam je detská práca dennou realitou v mnohých krajinách sveta. Odhaduje sa, že jej je vystavených približne 120 miliónov detí vo veku 5 až 14 rokov. Pod tento fakt sa podpisuje najmä *chudoba, nedostatok pracovných príležitostí pre dospelých a zlyhávajúce zabezpečenie povinnej školskej dochádzky*. Za jeden z najvýznamnejších nástrojov boja proti detskej práci sa považuje **zabezpečenie vzdelávania detí a účinná osвета**.

Inšpekcia práce na Malte

Malta s rozlohou iba 246 km² a počtom obyvateľov približne 30 tisíc, je najmenším štátom EÚ. Krajina nemá rozvinutý ťažký priemysel. Hlavným odvetvím maltského hospodárstva je turistický ruch, ale sú tu aj moderné priemerné závody vyrábajúce hlavne strojársku výrobu a elektroniku. Výkon inšpekcie práce na Malte zabezpečuje **15 výkonných inšpektorov**. Systém výkonu inšpekcie práce a vymáhania práva na Malte je jednoduchý, prehľadný, bez zbytočnej byrokracie. Jednoduchý systém vymáhania práva zabezpečuje možnosť udelenia sankcie na základe výzvy, doručenej zamestnávateľovi. Ten má potom povinnosť zaplatiť sankciu do 15 dní od doručenia výzvy. V prípade zákazu používania technického zariadenia sa prevádzkovateľ písomne vyzve, aby zariadenie do určeného termínu nepoužíval a zároveň odstránil zistené nedostatky v určenom termíne. V prípade, že nedôjde k zaplateniu pokuty, resp. nerešpektovaniu zákazu, prípad je postúpený na súd. Sankcie za porušenie predpisov BOZP sú stanovené *Trestným zákonníkom*, sankciou môže byť aj pozbavenie slobody do 2 rokov.

Malta preberie 1. 1. 2017 po Slovensku predsedníctvo EÚ, ktoré bude zabezpečovať v prvom polroku nasledujúceho roka.

Ocenenie Bezpečný podnik v Čechách

Osvedčenie „**Bezpečný podnik**“ bolo **12 úspešným spoločnostiam** odovzdané v máji toho roku v Opave, kde sídli *Štátny úrad inšpekcie práce*. Medzi ocenenými spoločnosťami bola okrem novo zapojených firiem aj spoločnosť *Teplárny Brno, a.s.*, ktorá toto ocenenie získala už šiesty raz. Ocenenie preukazuje, že spoločnosti zaviedli systém riadenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vďaka ktorému dosiahli vyššiu úroveň kultúry práce a pracovnej pohody, ale tiež poukazuje, že systém je v Českej republike plne funkčný a prináša reálne výsledky.

V Českej republike vlastní v súčasnej dobe platné osvedčenie spolu **82 spoločností**, ktoré prispievajú zavedením a dôsledným uplatňovaním systémového vnímania riadenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci k znižovaniu pracovnej úrazovosti a práceneschopnosti zamestnancov na minimum. ■

ZÁSADY POSKYTOVANIA PRVEJ POMOCI – INTOXIKÁCIA

*Bc. Radovan Hríbik,
Supervízor RaMS ZZS SR,
Bratislava*

V poslednej časti série článkov o prvej pomoci sa budeme venovať intoxikáciám, ktoré sa so stále rozmáhajúcim priemyslom, dopravou a stále širším použitím chemikálií a liekov stávajú častou príčinou poškodenia zdravia. Spravidla ide o neúmyselné intoxikácie, ale žiaľ stretávame sa aj s úmyselnými intoxikáciami. Preto je dôležité vedieť poskytnúť prvú pomoc a zaistiť čo najväčšiu šancu na prežitie postihnutého.

Akútne otravy vznikajú pri náhodnej (alebo cielenej) expozícii organizmu toxínom a vyžadujú okamžitú liečbu.

Vstup toxínov do organizmu:

- **požitím** (enterálne),
- **vdýchnutím** (inhalačne),
- **cez pokožku** (parenterálne).

Všeobecné príznaky intoxikácie:

- abnormality a zmeny v správaní, poruchy vedomia,
- kŕče, zmeny srdcového rytmu, poruchy dýchania, rozvoj šokového stavu, vracanie, hnačky,
- zmeny zreníc (zúžené zreničky pri otrave narkotikami, organofosfátmi, hubami s obsahom muskarínu, rozšírené zreničky pri otrave metanolom, kokaínom, LSD, hubami s obsahom atropínu),
- typický zápach (napr. acetónový pri otrave acylpirínom, metanolom),
- zmeny farby kože (napr. modrá pri požití organofosfátov, červená pri otrave atropínom),
- zmena farby krvi (čokoládovohnedá pri požití organofosfátov),
- zvýšené alebo znížené potenie,
- zvýšenie slinenia alebo extrémna suchosť slizníc.

Kedže téma toxínov je značne rozsiahla, budeme sa prvej pomoci pri intoxikáciách venovať všeobecne a konkrétne sa budeme venovať jednotlivým toxínom s najčastejším výskytom.

Štandardný postup prvej pomoci:

- zabezpečiť bezpečnosť záchrancu (myslieť na možnosť znečistenia odevu u pacienta napr. organofosfátmi),
- zabrániť ďalšej expozícii škodlivej látky,
- zhodnotiť stav základných životných funkcií (vedomie, dýchanie, obeh),
- pátrať po prípadných pridružených poraneniach, vpichoch po punkcii,
- zistiť anamnézu – množstvo a typ jedu,
- zistiť približnú dobu požitia,
- podľa možnosti od pacienta, prípadne svedkov, príbuzných:
 - zaistiť prípadné balenia od liekov a chemikálií, zvyšky potravy, húb,
 - zistiť údaje o doterajšej liečbe, prípadne o suicídálnych (sebevražedných) pokusoch,
 - ak je to možné zaistiť biologický materiál (zvratky, moč, krv).

Akútne intoxikácie liekmi

Vo všeobecnosti sa pri požití liekov, pokiaľ od ich požitia neprešla viac ako hodina, odporúča **vyvolať zvracanie 0.9 % roztokom NaCl**. Roztok pripravíme rozpustením cca 45 g soli (asi 3 polievkové lyžice) v 5 litroch vlažnej vody.

Tento spôsob nie je vhodný pri malých deťoch! U nich je vhodnejšie použiť asi 1 liter teplej vody a dráždenie krku. Následne je dobré použiť aktívne uhlie.

Univerzálne antidotum – protijed je **aktívne/práškové uhlie (Carbosorb)**. Má veľkú absorpčnú schopnosť viazať toxín, čím sa zníži jeho biodostupnosť. Efekt je najväčší pokiaľ sa podá hneď po požití, najlepšie do 60 min v dávke 1 g na kg hmotnosti. **Ak sa aktívne uhlie použije do 30 min po požití toxickej látky, jeho absorpcia sa zníži až o 89 %!** Bežne sa v domácnostiach, ale aj v lekárniciach na pracovisku vyskytuje vo forme tabliet, ktoré však majú menší obsah aktívnej látky. **Zvracanie nevyvolávame u postihnutých s poruchou vedomia!**

Okamžite privolanie rýchlej pomoci – 112, 155!

Akútne intoxikácie plynmi

Platí, že **postihnutého treba dostať z nebezpečného prostredia, ale treba pri tom myslieť aj na bezpečnosť záchranca**. Ak nie je možné vyslobodiť postihnutého bez pomoci ochranných prostriedkov, samotnú evakuáciu prenecháme na profesionálov (príslušníkov hasičského a záchranného zboru) v ochranných oblekoch a s dýchacími prístrojmi.

Intoxikácia chlóróm (Cl) a čpavkom (NH₃)

Dráždivé plyny chlór a čpavok sa v rôznej forme vyskytujú v našich domácnostiach a okolo obydľí v prekvapujúco veľkom množstve. Intoxikácia môže vzniknúť kombináciou chemikálií v domácnosti, v prípade priemyselnej havárie, nehody pri doprave na ceste a železnici.

Chlór je prvok rozpustný vo vode, ktorý dráždi horné a dolné dýchacie cesty a pľúca. Podráždenie dýchacej sliznice vyvolá edém dýchacích ciest.

Príznaky intoxikácie: kašeľ, dyspnoe (sťažené dýchanie), dusenie, nauzea (pocit na zvracanie), bolesti hlavy, závraty, štipanie v očiach a v nose, bolesti brucha, svalová slabosť. Prvou zásadou liečby je dodržanie vlastnej bezpečnosti, evakuácia z toxického prostredia, oplachy a symptomatická liečba respiračných problémov a hypoxie (nedostatku kyslíka v tkanivách):

- pri potrebe vstupu do zamoreného prostredia maska so špeciálnym filtrom alebo dýchací prístroj so zásobou kyslíka,
- odstrániť postihnutých z prostredia (hasiči, závodná záchranná služba, CO),
- dekontaminovať oči, kožu a odev, oplachovanie väčším množstvom tečúcej vody,
- izolovať a identifikovať zdroj, pripraviť obaly na transport s pacientom.

Okamžite privolanie rýchlej pomoci – 112, 155!

Čpavok (amoniak, NH₃) je treťou najviac vyrábanou chemickou zlúčeninou vo svete, spotrebúva sa pri výrobe umelých hnojív, krmív pre zvieratá, ale používa sa ešte stále aj na chladenie. Čpavok vzniká aj pri horení umelých vlákien, hodvábu, nábytku zo syntetických materiálov. V domácnostiach je čpavok prítomný v prostriedkoch na čistenie, leštenie, v soli na úpravu mäsa. Väčšina intoxikácií je spôsobených inhaláciou,

ale môže to byť aj priamy kontakt alebo prehltnutie.

Príznaky intoxikácie:

- popáleniny, poleptania tvare a okolia úst: príškvary sú žlté, mydlovité, neskôr čierne a opuch perí,
- chrapot, tachypnoe (zrýchlené dýchanie), hypoxia, inspiračne a expiračné piskoty, vrzoty, kašeľ, slinenie, bronchiálne dýchacie fenomény, edém dýchacích ciest,
- poruchy vedomia pri masívnej intoxikácii,
- príznaky hypovolemického (zo zníženého množstva krvi) šoku,
- príznaky akútneho brucha s napätím svalstva brušnej steny a edémom (opuchom) pľúc.

Prvou zásadou liečby je dodržanie vlastnej bezpečnosti, načo nadväzuje odstránenie postihnutého z kontaminovaného prostredia (vyzlečenie, oplachovanie):

- pri povrchových popáleniach a poleptaniach chladenie a omývanie tekutinou,
- pri prehltnutí najprv vyplachovať ústa na zriedenie a potom podať 250 ml vody na zriedenie obsahu žalúdka, nevyvolávať zvracanie,
- pri zasiahnutí očí vyplachovať čo najdlhšie (30 minút) väčším množstvom vody.

Okamžite privolanie rýchlej pomoci – 112, 155!

Intoxikácia oxidom uhoľnatým (CO) a oxidom uhličitým (CO₂)

Oxid uhoľnatý (CO) je bezfarebný plyn bez zápachu, vznikajúci pri nedokonalom spaľovaní organických materiálov. Otrava CO spôsobí na Slovensku ročne asi 125 – 150 úmrtí (2 – 3 prípady na 100 000 obyvateľov za rok). Zdrojmi CO sú nedokonale horenie organických zlúčenín, výfukové plyny automobilov, kúrenie prenosnými plynovými, naftovými a benzínovými ohrievačmi (kúrenie a ohrev vody), grily na drevené uhlie. V priemysle inhaláciou metylchloridu, ktorý je súčasťou rozpúšťadiel, odstraňovačov farieb, tapiet a odmasťovačov, pri ich vyparovaní.

Subjektívne príznaky pri akútnej intoxikácii:

- **celkové príznaky:** celkový dyskomfort (nepohodlie), chrípkové príznaky, slabosť,
- **neurologické a psychické:** letargia, zmätenosť, depresie, náladovosť, nesústredenosť, agitovanosť, bolesti hlavy, nespavosť, závraty, zrakové poruchy, kŕče, poruchy pamäti,
- **kardiálne a respiračné:** neprimeraná námahová dýchavičnosť, stenokardie (bolesti na hrudníku),
- **gastrointestinálne (tráviace):** nauzea, vracanie, hnačka, bolesti brucha, inkontinencia (neudržanie) moču, stolice.

Prvá pomoc spočíva v prerušení pôsobenia zdroja CO na postihnutého. Pozor na vlastnú bezpečnosť a zabezpečenie dostatku vzduchu pripadne O₂.

Okamžite privolanie rýchlej pomoci – 112, 155!

Oxid uhličitý (CO₂) je nevybušný bezfarebný plyn, bez zápachu, ťažší ako vzduch. V priemysle sa používa ako ochranná atmosféra pri zváraní a prečerpávaní horľavých materiálov. Plnia sa nim hasiace prístroje, spreje a rozprašovače. Oxid uhličitý obsahujú náplne na nafukovanie pneumatík, plávacích viest, je obsiahnutý aj v čistiacich prostriedkoch na suché čistenie textilu. Využíva sa aj v potravinárstve.

Príznaky intoxikácie: horká chuť v ústach, pichanie v nose a krku pri inhalácii – podobne ako pocity po vypití napoja s CO₂, bolesť hlavy, závraty, hučanie v ušiach. Prvá pomoc je rovnaká ako pri intoxikácii CO.

Okamžite privolanie rýchlej pomoci – 112, 155!

Intoxikácia alkoholom

Etanol – otrava je častá najmä v období dospievania. Prejavuje sa excitáciou, zmenami nálad, nezrozumiteľnou rečou, niekedy sklonmi k agresii, pri vyšších koncentráciách nastáva útlm a poruchy vedomia. Môže byť prítomné zvracanie, bolesti brucha, začervenanie tváre a pocit tepla pre rozšírenie ciev. V dôsledku vyčerpania zásob glukózy môže nastať kóma, zástava dýchania pre útlm mozgových centier a smrť.

Prvá pomoc: pri prejavoch závažnej intoxikácie okamžite privoláme rýchlou zdravotnícku pomoc (112, 155). **Pri otrave alkoholom nikdy nevyvolávame zvracanie, postihnutý by sa mohol zadusiť vlastnými zvratkami!**

Metanol – je súčasťou riedidiel, nemrznúcich zmesí a odstraňovačov farieb. Dobre sa vstrebáva črevom aj dýchacím systémom. Úvod intoxikácie sa prejavuje ako klasická opitost'. Nasleduje rôzne dlhé obdobie bez príznakov, po ktorom sa objavuje bolesť hlavy, nepokoj, depresívne nálady, kŕče, vracanie, bolesti brucha, rozmazané videnie, strach zo svetla, porucha dýchania, srdcovej činnosti a smrť. Ak je dávka požitého metanolu subletálna (nesmrtiaca), najčastejším trvalým následkom je slepota.

Prvá pomoc: okamžité privolanie prvej pomoci (112, 155) a podanie etanolu (páleného alkoholu), ktorý je prirodzeným protijedom.

Etylénglykol – je súčasťou niektorých nemrznúcich zmesí, domácich čistiacich prostriedkov a niektorých kozmetických prípravkov. Otrava nastupuje po 1 až 12 hodinách v závislosti od požitého množstva – nezrozumiteľná reč, spavosť, vracanie, v ťažkých prípadoch kŕče. Neskôr dochádza k poruchám srdcového rytmu a dýchania s poškodením obličiek.

Prvá pomoc: pri podozrení na požitie, okamžite zavolať záchrannú službu (112, 155). Ako protijed funguje tvrdý 40 % alkohol.

Intoxikácia benzínom a petrolejom

Benzín, petrolej a ich deriváty patria medzi uhľovodíky, u ktorých otrava vzniká požitím alebo vdýchnutím. Príznaky sú podobné opitosti, prítomné je vracanie, excitácia (rozru-

šenie), riedke stolice, v ťažkých prípadoch kŕče, bezvedomie a obehový šok. Keď sa omylom vdýchnu do respiračného systému, spôsobujú chemicky zápal pľúc.

Prvá pomoc: výplach žalúdka, vyvolávanie zvracania a podanie aktívneho uhlia sú zakázané! Obyčajne stačí podanie parafínového oleja (majú ho v lekárni).

Intoxikácia organofosfátmi

Organofosfáty obsahujú napr. poľnohospodárske postreky proti hmyzu, či iným škodcom. Vstrebávajú sa cez kožu. Postihnutý je bledý a má zúžené zreničky na veľkosť špendlíkovej hlavičky. Prítomné je nadmerné slinenie, nepokoj, záškľby a svalové kŕče. Bez liečby môže nastať smrť v dôsledku zlyhania srdca alebo ochrnutia dýchacích svalov.

Prvá pomoc: vyzlečenie kontaminovaných šiat (záchrana sa ich nesmie dotknúť holou kožou), kožu umývame čistou, teplou vodou 10 – 15 minút, čo najskôr po expozícii škodlivinou. Potom poumývame celé telo mydlom (aj v kožných záhyboch, nechťové lôžka a vlasy) a následne opláchneme studenou vodou.

Okamžite privolanie rýchlej pomoci – 112, 155!

Intoxikácia kyselinami a lúhmi

Kyseliny a lúhy (zásady) zapríčiňujú poleptanie slizníc tráviaceho traktu (kyseliny v oblasti žalúdka a dvanástnika, lúhy v oblasti pažeráka). Príznaky nastupujú v závislosti od požitého množstva, najneskôr však do 4 dní – obmedzené prehĺtanie, časté vracanie s prímiesou krvi, prederavenie steny žalúdka alebo čreva (náhla prudká bolesť brucha s poklesom tlaku pre vnútorné krvácanie). Neskorými následkami je zúženie pažeráka s poruchami výživy.

Prvá pomoc: po požití výplach ústnej dutiny. **Vyvolávanie zvracania je prísne zakázané (možné poleptanie dýchacích ciest)!** Rovnako sa nesmie podávať aktívne uhlie, ktoré pri reakcii tvorí teplo a zhoršuje slizničné poškodenie.

Okamžite privolanie rýchlej pomoci – 112, 155!

Pri zlyhávaní životných funkcií okamžite zahajujeme **kardiopulmonálnu resuscitáciu**, o ktorej prevedení sme si už hovorili.

Záverečné zhrnutie, kedy nevyvolávať u postihnutého zvracanie:

- pri poruchách vedomia,
- pri požití žieravín – lúhy, kyseliny,
- pri požití toxínov s rýchlym nástupom neurologickej symptomatológie – niektoré antidepresíva,
- pri požití väčšiny uhľovodíkov (nafta, benzín, lampový olej),
- pri požití penivých látok (saponátov, detergentov).

Týmto článkom sa končí seriál o prvej pomoci, dúfame že ako čitatelia tieto rady nebudete musieť nikdy využiť a ak, tak že vám čo najviac pomôžu v kritických a životohrožujúcich situáciách. ■

AKTUALITY NÁRODNÉHO INŠPEKTORÁTU PRÁCE

Novinky pri vysielaní zamestnancov

Dňa 18. 6. 2016 nadobudol účinnosť nový zákon č. 351/2015 Z. z. o cezhraničnej spolupráci pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb (ďalej „zákon“).

Zákon bol prijatý s cieľom **prehĺbenia spolupráce medzi členskými štátmi v oblasti vysielania zamestnancov**, a to pri poskytovaní informácií, kontrolnej činnosti, doručovaní písomností a oznamovania rozhodnutí orgánov členského štátu o uložení administratívnej peňažnej pokuty alebo sankcie a pri vynucovaní rozhodnutia členského štátu o uložení administratívnej peňažnej pokuty alebo sankcie. Zákon ustanovuje administratívne požiadavky, ktoré musí zamestnávateľ vysielajúci zamestnancov na územie Slovenskej republiky splniť, aby kontrolné orgány mohli účinne vykonávať kontrolu dodržiavania právnych predpisov v prípade zamestnancov vyslaných na územie Slovenskej republiky z iného členského štátu.

Zákon upravuje pôsobnosť *Národného inšpektorátu práce* (ďalej „NIP“) a inšpektorátov práce pri cezhraničnej spolupráci s príslušným orgánom iného členského štátu EÚ alebo štátu, ktorý je zmluvnou stranou *Dohody o Európskom hospodárskom priestore*, kontrole dodržiavania pravidiel vysielania zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb, identifikácii vyslania a vymáhaní pokút a povinnosti hostujúceho zamestnávateľa a domáceho zamestnávateľa.

Vzhľadom na početné žiadosti o poskytnutie poradenstva ohľadom povinností hostujúceho zamestnávateľa, domáceho zamestnávateľa a vysielajúceho zamestnávateľa v zmysle požiadaviek zákona, zverejnil NIP na svojej webovej stránke www.ip.gov.sk v časti „**Neprehliadnite**“ viaceré príspevky, týkajúce sa problematiky vysielania zamestnancov. Obsahom súboru sú informácie súvisiace so zákonom, vysvetlenie pojmov a s nimi súvisiacich povinností, pracovné podmienky zamestnancov vyslaných na územie Slovenskej republiky a v členských štátoch EÚ.

Uvedená problematika je zaradená aj ako jeden z bodov programu **bezplatného seminára určeného pre verejnosť**, ktorý organizuje NIP 14. júna 2016 v hoteli Lineas v Prešove.

Pracovné stretnutie so zástupcami estónskej inšpekcie práce

V dňoch 25. – 26. 5. 2016 sa z iniciatívy estónskej inšpekcie

práce uskutočnilo na *Národnom inšpektoráte práce* (ďalej „NIP“) a *Inšpektoráte práce v Košiciach* pracovné stretnutie **zamerané na výmenu skúseností v oblasti aktivít inšpekcie práce, najmä v súvislosti s vysielaním zamestnancov**.

Zástupcovia estónskeho inšpektorátu prejavili záujem o naše skúsenosti s implementáciou nových postupov pri výmene informácií v rámci spolupráce členských štátov EÚ. Nakoľko Estónska republika ešte nestihla do svojho právneho poriadku implementovať európsku legislatívu v oblasti vysielania zamestnancov, uvítali možnosť **oboznámiť sa s praktickými skúsenosťami pri kontrole dodržiavania pracovných podmienok vyslaných zamestnancov zo strany slovenskej inšpekcie práce**.

Pre účastníkov oboch strán boli zaujímavé diskusie o **mediácii pracovných sporov** v Estónsku a činnosti mediátora na Slovensku. V rámci dozoru nad odvetvím agentúr dočasného zamestnávania si účastníci vymenili informácie o aktuálnom stave legislatívy v danej oblasti.

Estónski účastníci stretnutia sa oboznámili s interným systémom inšpektorátu práce v Košiciach, informačným systémom ochrany práce a spôsobom vydávania potvrdení o neporušení zákazu nelegálneho zamestnávania. Počas stretnutia prebiehali aj rozhovory o monitorovacích a kontrolných postupoch v oblasti rodovej rovnosti v odmeňovaní žien a mužov, najmä z perspektívy technických a organizačných opatrení a o implementácii právnych predpisov, ktoré regulujú zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania.

Oblasť rovnakého odmeňovania za rovnakú prácu a za prácu rovnakej hodnoty je časťou pracovného práca, ktorú sa chystá Estónska republika zaviesť v blízkej budúcnosti do svojej legislatívy. Naši estónski partneri preto ocenili skúsenosti slovenskej inšpekcie práce ako veľmi podnetné a prínosné pre ich aplikačnú prax.

Zástupcom estónskej inšpekcie práce bolo vysvetlené, akým spôsobom je na Slovensku definovaná nelegálna práca a nelegálne zamestnávanie, ako aj súvisiaci pojem závislej práce. Tým bol tiež vysvetlený mechanizmus sankcionovania a opatrení zameraných na potlačanie tejto formy nelegálnej činnosti. Estónski hostia ocenili informácie o novej právnej úprave zákazu prijatia služby od dodávateľa, ktorý nelegálne zamestnáva fyzickú osobu a zisteniach inšpekčných orgánov v oblasti pracovno-právnych vzťahov. ■

ZOZNAM STN, ICH ZMIEN A OPRÁV VYDANÝCH TLAČOU A OZNÁMENÍM VO VESTNÍKU ÚNMS SR

AUGUST 2015 – DECEMBER 2015

- ▶ **STN EN 15502-1+A1**
(07 0253)
Vykurovacie kotly na plynné palivá. Časť 1: Všeobecné požiadavky a skúšky
(EN 15502-1:2012+A1: 2015)
- ▶ **STN EN 13107**
(27 3019)
Bezpečnostné požiadavky na zariadenia určené na osobnú lanovú dopravu. Stavebno-inžinierske práce
(EN 13107: 2015)
- ▶ **STN EN 15628**
(95 0105)
Údržba. Kvalifikácia pracovníkov údržby
(EN 15628: 2014)
- ▶ **STN EN ISO 3691-1**
(26 8811)
Priemyselné vozíky. Požiadavky na bezpečnosť a overovanie. Časť 1: Vozíky s vlastným pohonom, s obsluhou, s meniteľným dosahom a vozíky s pevnou plošinou (ISO 3691-1: 2011 vrátane Cor 1: 2013)
(EN ISO 3691-1: 2015, ISO 3691-1: 2011, ISO 3691-1:2011/Cor 1: 2013)
- ▶ **STN EN 16307-1+A1**
(26 8814)
Priemyselné vozíky. Požiadavky na bezpečnosť a overovanie. Časť 1: Dodatočné požiadavky na priemyselné vozíky s vlastným pohonom, s obsluhou, s meniteľným dosahom a vozíky s pevnou plošinou
(EN 16307-1:2013+A1: 2015)
- ▶ **STN EN 13001-3-2**
(27 0043)
Žeriavy. Všeobecný návrh. Časť 3-2: Medzné stavy a overovanie spôsobilosti ocelových lán v lanovodoch
(EN 13001-3-2: 2014)
- STN EN 13223**
(27 3020)
Bezpečnostné požiadavky na zariadenia určené na osobnú lanovú dopravu. Pohony a ostatné mechanické zariadenia
(EN 13223: 2015)
- ▶ **STN EN 1908**
(27 3020)
Bezpečnostné požiadavky na zariadenia určené na osobnú lanovú dopravu. Napínacie zariadenia
(EN 1908: 2015)
- ▶ **STN EN 1808**
(27 5005)
Bezpečnostné požiadavky na závesné plošiny. Konštrukčné výpočty, kritériá stability, konštrukcia. Kontroly a skúšky
(EN 1808: 2015)
- ▶ **STN EN 536**
(27 8336)
Stroje na cestné práce. Obaľovacie súpravy na výrobu asfaltových zmesí. Bezpečnostné požiadavky
(EN 536: 2015)
- ▶ **STN EN 60079-17**
(33 2320)
Výbušné atmosféry. Časť 17: Revízia a údržba elektrických inštalácií
(EN 60079-17: 2014, IEC 60079-17: 2013)
- ▶ **STN EN ISO 10286**
(69 0008)
Fľaše na plyny. Terminológia
(ISO 10286: 2015) (EN ISO 10286: 2015, ISO 10286: 2015)
- ▶ **STN EN 13445-5**
(69 0010)
Nevyhrievané tlakové nádoby. Časť 5: Kontrola a skúšanie
(EN 13445-5: 2014)

- ▶ **STN EN 15969-1**
(69 8524)
Cisterny na prepravu nebezpečných látok. Digitálne rozhranie na prenos dát medzi cisternovým vozidlom a stacionárnym zariadením. Časť 1: Špecifikácia protokolu. Riadiace údaje, merané údaje a záznam udalostí
(EN 15969-1: 2015)

Zmeny STN

- ▶ **STN EN ISO 7010/A5**
(01 8012)
Grafické symboly. Bezpečnostné farby a bezpečnostné značky. Registrované bezpečnostné značky
(ISO 7010: 2011). Zmena A5 (EN ISO 7010:2012/A5: 2015, ISO 7010:2011/Amd 5: 2014)
- ▶ **STN 33 2000-4-42/A1**
(33 2000)
Elektrické inštalácie nízkeho napätia. Časť 4-42: Zaistenie bezpečnosti. Ochrana pred účinkami tepla. Zmena A1
(HD 60364-4-42:2011/A1: 2015, IEC 60364-4-42:2010/A1: 2014)
- ▶ **STN EN 60079-19/A1**
(33 2320)
Výbušné atmosféry. Časť 19: Oprava, podrobná prehliadka a obnova zariadení. Zmena A1
(EN 60079-19:2011/A1: 2015, IEC 60079-19:2010/AMD1: 2015)
- ▶ **STN EN 13445-3/A1**
(69 0010)
Nevyhrievané tlakové nádoby. Časť 3: Navrhovanie. Zmena A1
(EN 13445-3:2014/A1: 2015)
- ▶ **STN 33 1500/Z2**
(33 1500)
Elektrotechnické predpisy. Revízie elektrických zariadení. Zmena 2

- ▶ **STN EN ISO 13341/A1**
(07 8520)
Fľaše na plyny. Montáž ventilov plynových fliaš (ISO 13341: 2010). Zmena A1
(EN ISO 13341:2010/A1: 2015, ISO 13341:2010/Amd 1: 2015)
- ▶ **STN 33 2000-4-42/A1**
(33 2000)
Elektrické inštalácie nízkeho napätia. Časť 4-42: Zaistenie bezpečnosti. Ochrana pred účinkami tepla. Zmena A1
(HD 60364-4-42:2011/A1: 2015, IEC 60364-4-42:2010/A1: 2014)

Opravy STN

- ▶ **STN EN 61439-5/AC**
(35 7107)
Nízkonapäťové rozvádzače. Časť 5: Rozvádzače na rozvod energie vo verejných sieťach. Oprava AC
(EN 61439-5:2015/AC Mar.: 2015, IEC 61439-5:2014/COR1: 2015)
- ▶ **STN EN 61496-1/AC**
(33 2205)
Bezpečnosť strojových zariadení. Elektrosenzitívne ochranné zariadenia. Časť 1: Všeobecné požiadavky a skúšky. Oprava AC
(EN 61496-1:2013/AC Apr.: 2015, IEC 61496-1:2012/COR1: 2015)
- ▶ **STN EN 62271-200/AC**
(35 4220)
Vysokonapäťové spínacie a riadiace zariadenia. Časť 200: Rozvádzače s kovovým krytom na striedavý prúd a na menovité napätia nad 1 kV do 52 kV vrátane. Oprava AC
(EN 62271-200:2012/AC Jun.: 2015, IEC 62271-200:2011/COR1: 2015)

Ing. Tamara Paceková ■

Vydáva Wolters Kluwer s. r. o., člen skupiny Wolters Kluwer, Mlynské Nivy 48, 821 09 Bratislava, IČO 31348262, tel.: (02) 58 10 20 10, e-mail: office@wolterskluwer.sk.

Šéfredaktor: PhDr. Erich Rabel, tel.: (02) 58 10 20 39, e-mail: Erich.Rabel@wolterskluwer.com. Redakcia: Ing. Viktória Pavlová, tel.: (02) 58 10 20 27, e-mail: Viktoria.Pavlova@wolterskluwer.com. Adresa redakcie: Wolters Kluwer s. r. o., Mlynské Nivy 48, 821 09 Bratislava, IČO: 31348262, tel.: (02) 58 10 20 10, internet: www.wolterskluwer.sk Predplatné a distribúcia: Darina Valentovičová, tel.: (02) 58 10 20 31, e-mail: Darina.Valentovicova@wolterskluwer.com. Inzercia: Ing. Milan Kubaliak, tel.: (02) 58 10 20 12, e-mail: Milan.Kubaliak@wolterskluwer.com.

Tlač: SOŠ polygrafická, Bratislava, www.polygraficka.sk

Nevyžiadané príspevky nevraciam. Pretlač a akékoľvek šírenie obsahu je povolené len s výslovným písomným súhlasom vydavateľa.

Za správnosť údajov uvedených v článkoch zodpovedajú ich autori.

EV 4150/10

Ročné predplatné 51,60 EUR vrátane DPH, poštovného a balného. Predplatné sa automaticky predlžuje o ďalší rok, ak odber nie je najneskôr v novembri písomne zrušený.

Zadané do tlače: 20. 6. 2016

Periodicita: mesačník

© Wolters Kluwer s. r. o., 2016

ISSN 1338-2691

Časopis je dostupný
aj v systéme ASPI.